„NIEZAPOMINAJKA"

ROK

1913

KALENDARZ DLA PAŃ

ROCZNIK IV.

NAKŁADEM ZAKŁADU WYDAWNICZEGO „KRAKUS" STEFANA PRZEPOLSKIEGO W KRAKOWIE, UL. ZGODA L. 3.

3% na rzecz T. S. L.

WIKTOR BARCZYŃSKI

Kraków, ul. Wiślna L. 2.

poleca

Maszyny do szycia i haftu z najlepszej stali, pierwszorzędnych fabryk, hurtownie i częściowo z 10-letnią gwarancyą, od najtańszych do najdroższych, za gotówkę lub na raty. Firma urządziła w ostatnich latach kilkadziesiąt kursów haftu i kroju na Śląsku, a obecnie organizuje także kursa w wielu miejscowościach Galicyi i Bukowiny. Wyjaśnienia i cenniki zwrotną pocztą. — Rowery styryjskie od 120 K. — Amerykańskie i austr. maszyny do pisania od 220 K. — Jedwab i bawełna do haftu po 30 hal. Firma poddała się dobrowolnie pod kontrolę T. S. L. na dowód, że nie sprowadza nic z Niemiec.

CHOROBY WŁOSÓW

oraz przypadłości skóry, twarzy,

leczy się

w Lecznicy Lekarsko - Kosmetycznej

Dra L. LUSTRA

w Krakowie, Floryańska 37.

Godziny ordynacyjne od 10—12 i 3—5 z wyjątkiem niedziel i ważn. świąt.

Znamiona, brodawki, kurzawki, plamy barwikowe i w. i. tworów skóry usuwa się metodami nowoczesnemi (prądem elektrycznym, światłem ultrafioletowem, sztucznym śniegiem itd.). Metody bezkrwawe i niebolesne

ROCZNIK IV. ROK 1913.

»NIEZAPOMINAJKA«

KALENDARZ DLA PAŃ

NA ROK

1913.

WYCHODZI POD REDAKCYĄ
STEFANA PRZEPOLSKIEGO

„KRAKUS" KRAKÓW

NAKŁAD ZAKŁADU WYDAWNICZEGO **„KRAKUS"**
STEFANA PRZEPOLSKIEGO, KRAKÓW, ZGODA L. 3.

Z DRUKARNI LUDOWEJ, KRAKÓW, ULICA FILIPA L. 11.

STYCZEŃ

Dni	Rzymsko-katolickie	Grecko-katolickie
1 **Ś**	**Nowy Rok.** Obrz. P.	19 **Hrud. 1912.** Won.
2 C	Makaryusza, Fulg.	20 Ihnatia m.
3 P	Genowefy, Izaaka	21 Jułianyi m.
4 S	Izabeli, Eljasza	22 Anastazyja m
5 **N**	**2 po B. N.** Wig. T. Kr.	23 Mucz. 10 w Kr.
6 **P**	**Trzech Króli**	24 Wihil. do Rożd.
7 W	Lucyana	25 **Rożdż. Chrysta**
8 Ś	Seweryna	26 **Sobor Pr. Boh.**
9 C	Juliana	27 **Stefana mucz.**
10 P	Agatona, Floryana	28 20.000 Muczen.
11 S	Hygin., Matyldy	29 14.000 ub. Mład.
12 **N**	**1 po 3 Kr.** Ern., Arkad.	30 Anysyi m.
13 P	Weroniki	31 Mełanyi Ryml.
14 W	Hilarego	1 **Siczeń. 1913. N. R.**
15 Ś	Pawła pust.	2 Silwestra
16 C	Marcelego papieża	3 Małachia pr.
17 P	Antoniego pust.	4 Sobor 70 Ap.
18 S	Katedry św. Piotra	5 Fteopempta
19 **N**	**Starozap.** Im. Jezus	6 **Bohoj. Hospod.**
20 P	Fabiana i Sebast.	7 Sobor s. Joana
21 W	Agnieszki	8 Heorchia
22 Ś	Wincentego i A.	9 Połyjewkta
23 C	Zaśl. NP. i ś. Józefa	10 Hryhoria jep.
24 P	Tymoteusza	11 Fteodosya
25 S	Nawrócenie ś. Pawła	12 Tatyanny m.
26 **N**	**Mięsop.** ś. Rodz. Polik.	13 **N. 1 po B.** Jerm.
27 P	Jana Złotoustego	14 S. S. Otec w S.
28 W	Karola Wielkiego	15 Pawła
29 Ś	Franciszka Salez.	16 Petra wer.
30 C	Martyny	17 Antonya W.
31 P	Piotra z Nolasku	18 Aftanazya

ZAPISKI NA STYCZEŃ

LUTY

Dni	Rzymsko-katolickie	Grecko-katolickie
1 S	Ignacego b. i m.	19 Makarya
2 **N**	**Zapust. NMP. Gromn.**	20 **N. 2 po B.** Jeuft.
3 P	Błażeja bisk. i m.	21 Maxyma prep.
4 W	Andrzeja Kors.	22 Tymofteja ap.
5 Ś	*Popielec.* Pawła, Jan.	23 Kłymenta m.
6 C	Tytusa, Doroty p.	24 Ksenyi prep.
7 P	Romualda i Ryszarda	25 Hryhorya błoh.
8 S	Jana z Maty wyzn.	26 Xenofonta
9 **N**	**Wstęp.** Cyryla Alex.	27 **N. 3 po B.** Joana
10 P	Schol. p., Wilh.	28 Jefrema prep.
11 W	Zjaw. NMP. w Lourd.	29 Ihnatia
12 Ś	*Such.* 7 Serwitów	30 **Trech Swiat.**
13 C	Katarzyny Ricci	31 Kyra i Joana
14 P	*Such.* Walentego	1 **Luty.** Tryfona
15 S	*Such.* Faust. m., Jow.	2 **Strit. Hosp.**
16 **N**	**Sucha.** Julianny p. m.	3 **N. Miasop.** Sym.
17 P	Sabina	4 Isydora
18 W	Symeona	5 Ahaftyji m.
19 Ś	Zuzanny, Konrada	6 Wukoła pr.
20 C	Leona b.	7 Parftenya
21 P	Eleonory p.	8 Fteodora mucz.
22 S	Katedry św. Piotra	9 Nykyfora m.
23 **N**	**Głucha.** Piotra Dam.	10 **N. Syr.** Charłam.
24 P	Macieja ap.	11 Własya m.
25 W	Wiktora, Małg. z Kor.	12 Mełetya ar.
26 Ś	Mechtyldy	13 Martyniana
27 C	Aleksandra	14 Awksentia
28 P	Romana	15 Onysyma ap.

ZAPISKI NA LUTY

MARZEC

Dni	Rzymsko-katolickie	Grecko-katolickie
1 S	Albina bisk.	16 Pamfyła mucz
2 **N**	**Srodop.** Heleny ces.	17 **N. 1 P.** Fteodora
3 P	Kunegundy ces.	18 Lwa pap. Rym.
4 W	Kazimierza królew.	19 Archyppa
5 Ś	Fryderyka	20 Lwa ep.
6 C	Perpetuy, Felicyty	21 Tymofteja
7 P	Tomasza z Akwinu	22 SS. Mucz. w Ew.
8 S	Jana Boż., Winc. K.	23 Połykarpa jep.
9 **N**	**Czarna.** Franciszki R.	24 **N. 2 P.** Ob. hł. J.
10 P	40 Męcz.	25 Tarasja arch.
11 W	Konstantego	26 Porfyrya
12 Ś	Grzegorza W. pap.	27 Prokopia
13 C	Nicefora, Eufrozyny	28 Wasyłyja prep.
14 P	*7 Boleści NMP.* Mat.	1 **Mareć.** Ewdok.
15 S	Klemensa Dworz.	2 Ffeodota
16 **N**	**Palmowa.** Cyryaka	3 **N. 3 P.** Ewtropia
17 P	Jana S., Patrycego	4 Harasyma
18 W	Gabryela, Cyryla	5 Konona m.
19 Ś	*Józefa Obl. NMP.*	6 SS. 42 Muczen.
20 C	*W. Czwartek.* Eufemii	7 Wasyłyia m.
21 P	*W. Piątek.* Benedykt.	8 Fteofyłakta pr.
22 S	*W. Sobota.* Pawła.	9 SS. 40 Mucz.
23 **N**	**Wielkanoc.** Katarzyny	10 **N. 4 P.** Kondrata
24 **P**	**Poniedziałek Wielk.**	11 Sofronya
25 **W**	**Zwiastowania NMP.**	12 Fteofana pr.
26 Ś	Teodora	13 Nykifora
27 C	Jana Daman.	14 Wenedykta pr.
28 P	Jana Kapistrana	15 Ahapia m.
29 S	Wiktoryna i Eust.	16 Sawyna m.
30 **N**	**Przewod.** (Biała). Jana	17 **N. 5 P.** Ałeksia
31 P	Balbiny i Korn.	18 Kiryłła

ZAPISKI NA MARZEC

KWIECIEŃ

Dni	Rzymsko-katolickie	Grecko-katolickie
1 W	Hugona	19 Chrysanta
2 Ś	Franciszka z Pauli	20 Joana prep.
3 C	Ryszarda b.	21 Jakowa
4 P	Izydora b.	22 Wasyłyia jep.
5 S	Wincentego	23 Nikona prep.
6 **N**	**2 po W.** Celestyna	24 **N. 6 P. Cwitna**
7 P	Hermana Józ.	25 Błah. P. Bohor.
8 W	Dyonizego	26 Arch. Hawr.
9 Ś	Maryi Egipc.	27 Matrony m.
10 C	Ezechiela proroka	28 *W. Czet.* Iłarion
11 P	Leona W. papieża	29 **Wełyka Piat.**
12 S	Juliusza papieża	30 *W. Sub.* Joana
13 **N**	**3 po W.** *Op. ś. Józefa*	31 **Woskresen Chr.**
14 P.	Justyna	1 **Cwiteń. Pon. sw.**
15 W	Krescencyusza	2 **Wtor. switwyj**
16 Ś	Józefa Labre	3 Nykity prep.
17 C	Aniceta	4 Josyfa pr.
18 P	Apoloniusza	5 Fteoduła m.
19 S	Wincentego	6 Jewtych ep.
20 **N**	**4 po W.** Teodora	7 **N. 1 po W.** Hreh.
21 P	Anzelma	8 Irydion
22 W	Sotera i Kajusza	9 Jewpsychija
23 Ś	Wojciecha bisk.	10 Terentija
24 C	Jerzego ryc., Fid.	11 Antypy
25 P	Marka ewangelisty	12 Wasylija
26 S	*NMP. Dobrej Rady*	13 Artemona jep.
27 **N**	**5 po W.** Piotra Kan.	14 **N. 2 po W.** Mart.
28 P	† Pawła od Krz.	15 Arystar
29 W	† Piotra męcz.	16 Ahapii m.
30 Ś	† Katarzyny Seneń.	17 Symeona

ZAPISKI NA KWIECIEŃ

MAJ

Dni	Rzymsko-katolickie	Grecko-katolickie
1 **C**	**Wnieb. Pańskie**	18 Joana prep.
2 P	Atanazego i Zygm.	19 Joana weł.
3 S	*Znal. Krzyża św.*	20 Fteodora
4 **N**	**6 po W**. *NMP. K.K.P.*	21 **N. 3 po W.** Jan.
5 P	Piusa V pap.	22 Fteodora
6 W	Jana w Oleju	23 Heorhia mucz.
7 Ś	Flawii p. i m.	24 Sawwy
8 **C**	**Stanisława b. i m.**	25 Marka ap.
9 P	Grzegorza z Naz.	26 Wasyłyja
10 S	*Wig.* Antonina, Izyd.	27 Symeona jep.
11 **N**	**Zielone Swiątki**	28 **N. 4 po W.** Jason.
12 **P**	**Poniedz. Ziel. Świątek**	29 9 mucz.
13 W	Serwacego bisk.	30 Jakowa ap.
14 Ś	*Such.* Bonifacego m.	1 **Maj.** Jerem.
15 C	Jana i Zofii	2 Aftanazya W.
16 P	*Such.* Jana Nepom.	3 Tymofteja m.
17 S	*Such.* Paschalisa	4 Pełahyi m.
18 **N**	**S. Trójcy**. Feliksa	5 **N. 5 po W.** Iryny
19 P	Piotra Celestyna	6 Jowa mnoh.
20 W	Bernardyna z S.	7 Kresta
21 Ś	Feliksa p.	8 Joana Boh.
22 **C**	**Boże Ciało.** Maryana	9 **Woznes. Hospod.**
23 P	Andrzeja Boboli	10 Symeona
24 S	*NMP. Wspom. wier.*	11 Mokija
25 **N**	**2 po Św.** Grzeg. Urb.	12 **N. 6 po W.** Jep.
26 P	Filipa Ner.	13 Glikeryi mucz.
27 W	Bedy i Jana	14 Isydora mucz.
28 Ś	Augustyna b.	15 Pach. W., Amosa
29 C	Magdaleny	16 Fteodora ośw.
30 P	*Serca Jez.* Feliksa	17 Andronika
31 S	Anieli, Petroneli	18 Fteodota mucz.

ZAPISKI NA MAJ

CZERWIEC

Dni	Rzymsko-katolickie	Grecko-katolickie
1 **N**	**3 po Św.** Jakóba St.	19 **Sosz. ś Ducha**
2 P	Marcelina	20 **Poned. Sosz.**
3 W	Erazma	21 Konstantyna
4 Ś	Franciszka Carac.	22 Wasyłyja
5 C	Bonifacego	23 Mychaiła pr.
6 P	Norberta	24 Symeona pr.
7 S	Roberta opata	25 Obr. Hł. ś. Joan.
8 **N**	**4 po Św.** Medarda b.	26 **N. 1 po S. Wsich S.**
9 P	Felicyana	27 Fteraponta
10 W	Małgorzaty król.	28 Nykyty ep.
11 Ś	Barnaby ap.	29 Teodozyi.
12 C	Onufrego	30 Izaakija
13 P	Antoniego z Padwy	31 Jeremia ap.
14 S	Bazylego	1 **Ijuń.** Justyna
15 **N**	**5 po Św.** *NMP. N. P.*	2 **N. 2 po S.** Nyk.
16 P	Benona	3 Mukiłiana
17 W	Jolenty, Adolfa	4 Mytrofana p.
18 Ś	Marka i Marcelin.	5 Doroftyja
19 C	Julianny, Ger. i Prot	6 Wysaryona
20 P	Sylweryusza	7 Ffeodota
21 S	Alojzego Gonzagi	8 Ffeodora jep.
22 **N**	**6 po Św.** Jana Chrz.	9 **N. 3 po S.** Kyrył.
23 P	Zenona m.	10 Tymoftea jep.
24 W	Fausta i Firmina	11 Warftołomea
25 Ś	Wilhelma op.	12 Onufria
26 C	Jana i Pawła	13 Akiłyny
27 P	Władysława króla	14 Ełyseja pror.
28 S	*Wig.* Leona II pap.	15 Amosa pror.
29 **N**	**7 po Św. Piotra i Pawła**	16 **N. 4 po S.** Tych.
30 P	Wsp. św. Pawła	17 Manuiła mucz.

ZAPISKI NA CZERWIEC

LIPIEC

Dni	Rzymsko-katolickie	Grecko-katolickie
1 W	Teobalda	18 Łeontija, Ipatia
2 Ś	*Nawiedzenia NMP.*	19 Judy Ft.
3 C	Bernardyna Real.	20 Meftodia jep.
4 P	Ireneusza b. m.	21 Jułjana m.
5 S	Antoniego Zaccaria	22 Jewsewia jep.
6 **N**	**8 po Sw.** Prz. Krwi P. J.	23 **N. 5 po S.** Ahr.
7 P	Pulcheryi p.	24 **Rożd. ś. Joana**
8 W	Elżbiety	25 Fewronyi pr.
9 Ś	Mikołaja i tow. męcz.	26 Dawyda
10 C	7 Braci śpiących	27 Sampsona pr.
11 P	Piusa I papieża	28 Kyra i Joana
12 S	Jana Gwalberta	29 **Petra i Pawła**
13 **N**	**9 po Sw.** Jana z Dukli	30 **N. 6 po S.** SS. Ap.
14 P	Bonawentury	1 **Łypeń. N. 7 po S.**
15 W	Henryka cesarza	2 Poł. ryzy pr. B.
16 Ś	*NNP. Szkaplerznej*	3 Jakynfta
17 C	Aleksego	4 Andreia ar.
18 P	Szymona z L., K.	5 Anaftazya
19 S	Wincentego a Paulo	6 Łukiji i Łukija
20 **N**	**10 po Sw.** Czesława	7 **N. 8 po S.** Ftomy
21 P	Praksedy	8 Prokopyja
22 W	Maryi Magdaleny	9 Pankratija
23 Ś	Apolinarego i Teofila	10 SS. 45 M., Ant.
24 C	Krystyny p.	11 Jewtymyi
25 P	Jakóba ap., Krzyszt.	12 Prokła m.
26 S	*Anny, matki NMP.*	13 Sobor ar. Haw.
27 **N**	**11 po Sw.** Kingi Kr. p.	14 **N. 9 po S.** Akyły
28 P	Narazyusza	15 Kyryaka arch.
29 W	Marty panny	16 Aftynohena m.
30 Ś	Rufina m.	17 Martyny
31 C	Ignacego Loyoli T. J.	18 Jemyłyana

ZAPISKI NA LIPIEC

SIERPIEŃ

Dni	Rzymsko-katolickie	Grecko-katolickie
1 P	Piotra w okowach	19 Makryny
2 S	*NMP. Aniel.* Alf.	20 Iłyi pror.
3 **N**	**12 po Św.** Zn. ciał. ś. S.	21 **N. 10 po S.** Sym.
4 P	Dominika	22 Maryi Mahdał.
5 W	*NMP. Śnieżnej.*	23 Trofyma
6 Ś	*Prz. Pań.* Sykstusa	24 Borysa
7 C	Kajetana z Afry	25 Uspen. ś. Anny
8 P	Cyryaka m.	26 Jermołaja
9 S	Romana m.	27 Pantajłemona
10 **N**	**13 po Św.** Wawrzyńca	28 **N. 11 po S.** Proch.
11 P	Tyburcego	29 Kałłynyka M.
12 W	Klary panny	30 Syły apost.
13 Ś	Jana Berchm. T. J.	31 Jewdokyma
14 C	*Wig.* Euzebiusza	1 **Serp.** Proizs.
15 **P**	**Wniebowzięcie NMP.**	2 Stefana mucz.
16 S	Rocha	3 Isaakya prep.
17 **N**	**14 po Św.** Myrona m.	4 **N. 12 po S.** 7 Otr.
18 P	Jacka, Heleny	5 Jewsychia
19 W	Ludwika b.	6 **Preobr. Hospod.**
20 Ś	Bernarda	7 Dometria
21 C	Joanny, Franciszki	8 Jemełyana
22 P	Tymoteusza m.	9 Mafteja m.
23 S	Filipa Benicyusza	10 Laurentya
24 **N**	**15 po Św.** *Serca NMP.*	11 **N. 13 po S.** Jewp.
25 P	Ludwika kr.	12 Fotya M.
26 W	Zefiryna	13 Maksyma pr.
27 Ś	Józefa Kalasant.	14 Michea
28 C	Augustyna b.	15 **Uspen. Bohor.**
29 P	Ścięcie św. Jana Chr.	16 Nerukotwor. O.
30 S	Róży Limy	17 Myrona m.
31 **N**	**16 po Św.** *NMP. P.*	18 **N. 14 po S.** Flora

ZAPISKI NA SIERPIEŃ

WRZESIEŃ

Dni	Rzymsko-katolickie	Grecko-katolickie
1 P	Idziego op.	19 Andrea mucz.
2 W	Stefana króla węg.	20 Samuela pr.
3 Ś	Bronisławy	21 Ftadeda
4 C	Rozalii p.	22 Ahaftonyka m.
5 P	Wawrzyńca Justyn.	23 Łuppa m.
6 S	*Wig.* Zacharyasza pr.	24 Jewtychia
7 **N**	**17 po Sw.** Melch.	25 **N. 15 po S.** Warft.
8 **P**	**Nar. NMP.**	26 Adryana m.
9 W	Piotra Klawera	27 Pymona pr.
10 Ś	Mikołaja z Tolent.	28 Moysea m.
11 C	Prota i Jacka m.	29 Usik. Hł. Iw. K.
12 P	*Im. NMP.* Gwidona	30 Ałeksandra
13 S	Eulogiusza b.	31 Poł. poi. Pr. B.
14 **N**	**18 po Sw.** Podw. ś. K.	1 **Weres. N. 16 po S.**
15 P	Nikodema	2 Mamanta
16 W	Cypryana b. m.	3 Anftyma mucz.
17 Ś	*Such.* Piętn. ś. Fr. z A.	4 Wawyły
18 C	Józefa z Kupertynu	5 Zacharya
19 P	*Such.* Januarego	6 Wosp. cz. Mar.
20 S	*Such.* Eustachego	7 Makarya m.
21 **N**	**19 po Sw.** *7 Bol. NMP.*	8 **N. 17 po S. Roż. B.**
22 P	Tomasza	9 Joakima, Anny
23 W	Tekli	10 Mynodora pr.
24 Ś	Gerarda b.	11 Fteodory p.
25 C	Władysława z Giel.	12 Awtonoma
26 P	Cypr. i Just.	13 Kornyła
27 S	Kosmy i Dam.	14 **Wozn. cz. Kresta**
28 **N**	**20 po Sw.** Wacława kr.	15 **N. 18 po S.** Nykity
29 P	Michała Ar.	16 Josafata mucz.
30 W	Hieronima doktor.	17 Sofiji mucz.

ZAPISKI NA WRZESIEŃ

PAŹDZIERNIK

Dni	Rzymsko-katolickie	Grecko-katolickie
1 Ś	Remigiusza b.	18 Ewmanija
2 C	Aniołów Stróżów	19 Trofyma m.
3 P	Kandyda	20 Eustachia
4 S	Franciszka Serafic.	21 Kondada ap.
5 **N**	**21 po Św.** *NMP. Róż.*	22 **N. 19 po S.** Foky
6 P	Brunona W.	23 Zacz. s. Joan.
7 W	Marka p.	24 Ftekły m.
8 Ś	Brygidy	25 Jewrosyny
9 C	Dyonizego m.	26 Jana Boh.
10 P	Pam. zw. pod Ch.	27 Kałystrat.
11 S	Gereona z tow.	28 Charytona pr.
12 **N**	**22 po Św.** Maksymil.	29 **N. 20 po S.** Kyr.
13 P	Edwarda kr.	30 Hryhorya pr.
14 W	Kaliksta	1 **Żowteń.** Pokr. B.
15 Ś	Jadwigi, Teresy	2 Kypryana
16 C	Gerarda Majelli	3 Dyonysya
17 P	Małgorzaty Marji Al.	4 Jerofteja
18 S	Łukasza ewang.	5 Charytyny m.
19 **N**	**23 po Św.** *Pośw. Koś.*	6 **N. 21 po S.** Ftomy
20 P	Felicyana	7 Sergia M.
21 W	Urszuli z tow., Wend.	8 Pałahyi m.
22 Ś	Korduli	9 Jakowa
23 C	Teodora m.	10 Jawłamp.
24 P	Rafała Archanioła	11 Fyłypa m.
25 S	Kryspina męcz.	12 Tarasia
26 **N**	**24 po Św.** Jana Kant.	13 **N. 22 po S.** Karp.
27 P	Florencyusza b.	14 Paraskewii
28 W	Szymona i Tadeusza	15 Ewtymija
29 Ś	Zenobiusza m.	16 Łonhyjana
30 C	Alfonsa Rodrigueza	17 Osyi pr.
31 P	*Wig.* Wolfganga	18 Łuki ap.

LISTOPAD

Dni	Rzymsko-katolickie	Grecko-katolickie
1 **S**	**Wszystkich Świętych**	19 Joiła pror.
2 **N**	**25 po Sw.** Dzień Zad.	20 **N. 23 po S.** Art.
3 P	Huberta	21 Iłariona prep.
4 W	Karola Boromeusza	22 Awerkija jep.
5 Ś	Zacharyasza ☽	23 Jakowa
6 C	Leonarda b.	24 Arefty m.
7 P	Engelberta b.	25 Markyana
8 S	Bohdan., Klaudyusz.	26 **Dymytrya mucz.**
9 **N**	**26 po Sw.** Teodora	27 **N. 24 po S.** Nest.
10 P	Andrzeja z Awelinu	28 Terentia
11 W	Marcina b.	29 Anastazyi m.
12 Ś	5 Braci Polaków	30 Zynowija
13 C	Dydaka w.	31 Stachya
14 P	Józefata Kuncew.	1 **Łystop**. Kosmy
15 S	Leopolda w., Gertr.	2 Akindina
16 **N**	**27 po Sw.** Stan. Kost.	3 **N. 25 po S.** Akef.
17 P	Grzegorza Cudotw.	4 Joannykia pr.
18 W	Poś. koś. ś. Piotra w R.	5 Hałaktiona m.
19 Ś	Elżbiety	6 Pawła
20 C	Feliksa z Valois	7 Jerona
21 P	*Ofiarowan. NMP.* ☾	8 **Mychaiła arch.**
22 S	Cecylii p. i m.	9 Onysifora m.
23 **N**	**28 po Sw.** Klemensa	10 **N. 26 po S.** Erasta
24 P	Jana od krzyża	11 Myny mucz.
25 W	Katarzyny p. i m.	12 Josafata
26 Ś	Sylwestra op.	13 Joanna
27 C	Waleryana	14 Fyłypa
28 P	Zdzisławy	15 Hurya i Samon.
29 S	Saturnina b. i m.	16 Maftea jewan.
30 **N**	**1 Adw.** Andrzeja ap.	17 **N. 27 po S.** Hryh.

ZAPISKI NA LISTOPAD

GRUDZIEŃ

Dni	Rzymsko-katolickie	Grecko-katolickie
1 P	Eligiusza	18 Płatona
2 W	Bibiany	19 Awdya pror.
3 Ś	Franciszka Ksawer.	20 Prokła
4 C	Barbary p. i m.	21 **Wowed. Bohor.**
5 P	Saby op.	22 Fyłymona
6 S	Mikołaja biskupa	23 Amfyłochia
7 **N**	**2 Adw.** Ambrożego b.	24 **N. 28 po S.** Jek.
8 **P**	**N. Pocz. NMP.**	25 Kłymenta papy
9 W	Leokadyi p. i m.	26 Ałypija prep.
10 Ś	NMP. Loretańskiej	27 Jakowa
11 C	Damazego p.	28 Stefana m.
12 P	Aleksandra m.	29 Paramona
13 S	Łucyi p., Otylii	30 Andreja m.
14 **N**	**3 Adw.** Alfreda kr.	1 **Hrud. N. 29 po S.**
15 P	Maksymina	2 Awwakuma pr.
16 W	Euzebiusza	3 Sofonija pr.
17 Ś	*Such.* Łazarza bisk.	4 Warwary
18 C	Oczek. NMP.	5 Sawwy op.
19 P	*Such.* Nemezyusza	6 **Nykołaja czud.**
20 S	*Such.* Teofila	7 Amwrosya jep
21 **N**	**4 Adw.** Tomasza ap.	8 **N. 30 po S. Zac. B.**
22 P	Zenona	9 Patapija prep.
23 W	Wiktoryi	10 Myny Jermoh
24 Ś	*Wig.* Ad. i Ewy	11 Danyiła
25 **C**	**Boże Narodzenie**	12 Spyridona
26 **P**	**Św. Szczepana**	13 Ewstratia
27 S	Jana ap. i ewan.	14 Ftyrsa mucz.
28 **N**	**1 po B. N.** Młodziank.	15 **N. 31 po S.** Jełew.
29 P	Tomasza b.	16 Ahhea
30 W	Dawida króla	17 Danyiła pr.
31 Ś	Sylwestra pap.	18 Sewastyana

ZAPISKI NA GRUDZIEŃ

BELLETRYSTYKA.

DO WAS!

Widziałem wielkie okno wykonane w chmurach,
niby witraż we świata olbrzymiej świątnicy,
a na niem anioł słońca w złocie i w purpurach
stał, sypiąc ros łzy czyste ze życia łzawicy.

Widziałem, jak pożoga na chmur stropie rosła,
jak się w fiolet kryły gór dalekich garby,
Wisła złoto chłonęła i na falach niosła
pod Wawel cichą tonią tajemnicze skarby.

I wiecie? — przy tej orgii blasków na błękicie,
wspomnienia dalekiemi zagrały mi echy...
i w zachodzie ujrzałem całe ludzkie życie:
błękit, złoto, płomienie, łzy, krew i uśmiechy!

WIOSNA.

Idzie już! gdzieś w błękitach przeczuta przez ptaki
ciągnące w czas wyraju w gniazdo macierzyste.
Wieczory już wonniejsze i ranki mniej mgliste,
w koronkę listków stroją się agrestu krzaki.

Tęsknota pędzi ptactwo przez morze wełniste
do tych brzóz, co w zielone stroją się kołpaki,
do tych fujarek z wierzby, na których chłopaki
grają piosenki swojskie, długie, powłóczyste.

Idzie już! gra pieśń tęsknot odwieczną, kochaną,
ową pieśń — kwiat zachwytów i pieśń —
[natchnień cudu!
Idzie już! jednak w ludzkich jest duszach za rano,

aby się otrząść z męki, z niewoli i z trudu!...
O! kiedyż przyjdzie wiosna, w której wichry wstaną,
wichry tęsknot swobody—wielka WIOSNA LUDU?!

KUBUŚ.

Dzieci bawiły się na oborze. Janielcia i Zosia siedziały na wozie. Kubuś, Jędruś i Jadwisia majstrowali coś koło wozu. Wesoło im było i gwarno. Najbardziej wykrzykiwał siedmioletni Kubuś, który znikał gdzieś za ścianą i nagle, gdy cała gromada była czemś zajęta, wpadał jak jastrząb między kurczęta, krzyczał, wrzeszczał, a czasem w zbytniem uniesieniu nawet bił, najczęściej Jędrusia, którego przezywał „białym dziadem“, że to miał włosy jak len białe, a cały był blady, jak chusta. Bił Jędrusia za to, że się rad bawił z Jadwisią. Kubuś czuł coś do Jadwisi; co mianowicie, nie wiedział. Ale czuł, że ona powinna być zawsze przy nim, razem powinni jeść, siedzieć, bawić się, spać, chodzić do lasu na jagody, — słowem, Jadwisia powinna być zawsze przy nim, a on przy niej. Jadwisia nad lata rozrosła, tęga, poważna i dziwnie spokojna, rada widziała Kubusia, ale nie zawsze; najbardziej wtedy go lubiła, gdy wypadał z za ściany i tłukł wszystkich, — gdy słowem: robił mąt. Wtedy otwierała szeroko oczy i usta i zachwycała się w swej ośmioletniej duszyczce zręcznością Kubusia, zachęcała go często uśmiechami, czy to skinieniem ręki, co Kubusia nieraz prawie do szału doprowadzało.

Teraz też znikł. Dzieci z początku oczekiwały jego napadu, powoli jednak zapomniały o nim całkiem i w najlepsze babrały się mazią do kół wozowych. Kubuś wyjrzał z za ściany raz i drugi

i drapieżliwemi oczyma patrzał na Jędrusia, skoro się ten ku Jadwisi nabliży.

— Już... już!... e... jeszcze nie!...

Cofnał się. W tej chwili Jędruś zaczął coś mówić do Jadwisi, o coś ją prosić; po chwili zaczął głaskać jej włosy. Kubuś zacisnął pięść.

— Poczkaj!... dam ja ci! — wrzasnął cienko, przeraźliwie i skoczył do wozu, jak kot. Chwycił Jędrusia pod gardło, podniósł go w górę i rzucił o ziemię, aż biedny Jędruś zaskowyczał. Kubuś przygniótł jego malutką pierś kolanem i jął go szczypać, miętosić, gnieść. Naraz Jędruś wyrwał się z pod niego. W tej chwili jednak Kubuś ukąsił go tak straszliwie w ramię, aż Jędruś z bolu zabaczył o bitce i zaczął płakać.

— Za co mnie bijesz?! — wybuchnął Jędruś rzewnie.

— Boś na naszej oborze!

— Dyć tu jest i Jadwisia i Zosia i Janiel...

— Jadwisi ino wolno tu przychodzić!

— Haj! — beczał już na dobre Jędruś.

— Haj! — przekornie odpowiedział Kubuś.

A Jadwisia przez cały ten czas stała opodal i podziwiała Kubusia, często wykonując bezwiednie te same ruchy, którymi Kubuś posługiwał się przy bitce. Ino Janielcia i Zosia smutno jakoś patrzały na całe to zajście. Jeszcze w czasie bitki zlazły z wozu i powoli, cichaczem cofały się ku drodze, a gdy Kubuś orzekł, że ino Jadwisi wolno przychodzić na ich oborę, wtedy zmykły co tchu, jak jaskółki, ku swojej chacie, z obawy przed Kubusiowym gniewem.

— Idź stąd, pokielam dobry! — rozkazał po chwili Jędrkowi.

— Pódź Jadwiś! — zwrócił się Jędruś do dziewczyny.

— Idź se sam, niezdaro! — odburknęła mu pogardliwie.

— Poczkaj! — odgroził się Jędruś.

— Ja ci sie poodgrażam, ty biały dziadu! warczał Kubuś.

W cichości odszedł Jędruś ku drodze. Obejrzał się do koła. Janielci, ani Zosi nie było już nikany. Jeszcze obudziła się w nim chęć zemsty, umyślił sobie na prędce porwać kamień z drogi i cisnąć go na Jadwisię, albo i na Kubusia. Ale się zląkł, że go Kubuś w ucieczce dogoni, a potem... hykając żałośnie, odszedł od Kubusiowej obory.

Kiedy już nikogo nie było w pobliżu, Kubuś podszedł ku Jadwisi.

— Aleś też mocny! — podziwiała go.

— Popamięta se Jędrek, popamięta! — chełpił się Kubuś tryumfalnie, wyłażąc na wóz.

— Pódź haw! — zaprosił Jadwisię z wozu. Podał jej rękę i wciągnął na wóz. Następnie siadł sobie na siedzisku, ją wziął na kolana i zaczął się z nią kołysać cicho i wolno, nucąc jakąś dziwną, nieznaną nikomu, posępną nutę...

DESZCZ.

Deszcz na las spada kroplami dużemi
i w listkach smutku piosenkami dzwoni.
Pod bukiem pełna zadumy i woni
— konwalia stoi z kwiatami białemi.

Pod kapeluszem się grzyba na ziemi
przed deszczem schronił elfik uskrzydlony
i drżąc od chłodu i dżdżu siadł skulony...
— konwalia wstrząsła się kwiaty białemi.

Naprzeciw, w dziupli, pomiędzy ciemnemi
listkami buka, z za kropel przeźrocza
błysła rusałki twarzyczka urocza...
— konwalia patrzy kwiatami białemi.

Rusałka z śmiechem rączkami wiewnemi
w swój ciepły kącik elfika przyzywa,
...a tam tak zimno, tak szumi ulewa!...
— konwalia drgnęła kwiatami białemi.

Elfik rusałki oczyma czarnemi
oczarowany, z pod grzyba zasłony
wyleciał do niej, uścisków spragniony...
— konwalia śmieje się kwiaty białemi.

Ale ulewa kroplami dużemi
tak uderzyła w gazowe skrzydełka,
że pod naciskiem jej pękły, jak szkiełka;
elf na konwalię padł z kwiaty białemi!

W lesie pomiędzy liśćmi zeschniętemi
jęczący elfik wije się zbryzgany
bagnistą wodą — obok kwiat złamany
konwalii płacze kwiatami białemi... —

ŚWIAT.

Cudowny, jasny, widny świat
czasem ma coś z kazamat,
brzęczy w nim łańcuch, świszcze bat,
a kędy stąpisz — dramat!

I wtedy patrząc, myśli człek:
przepełnią się łzawice
i krew popłynie torem rzek,
unosząc w dal martwice.

Jakiejś tragedyi krwawej wiew
przychodzi ciemny, chmurny
a ludzka łza, rozpacz i gniew
wyłażą na koturny!

A ja na scenę patrząc tę,
śmieję się tylko z letka,
bo z tych tragedyj robi się
wyborna — operetka!

MANIA.

Widownia teatru miejskiego była wypełnioną po brzegi. Mieściła w sobie młodszą, starszą i najstarszą generacyę, najliczniej jednak widać było pierwszą, którą mamusie i babcie sprowadziły na widowisko „Szklanej góry“. Oświetlona podczas pauz sala przedstawiała barwno-miły widok. Najzatwardzialszy nawet sceptyk przyznać musi, że srebrne babunie, głaszczące pieszczotliwie wnuczęta, na których budują gmach przyszłych świetności, nie stanowią wprawdzie boskiego tematu do farbianych arcydzieł, ale zato potrafią wzruszyć serce niejednego sześciokrzyżykowego kawalera.

W czasie długiej pauzy bawiłem się tym widokiem, zatrzymując odruchowo wzrok na wytartych obiciach lóż i otłuszczonych potem rąk baryerach; że zaś jak każdy przyzwoity gość, wchodząc w przybytek sztuki, wyjąłem z uszów watę, musiałem być mimowoli słyszącym świadkiem rozmowy, jaką w drugim poza mną rzędzie krzeseł mamusia i czternastoletnia córka z jej może o rok starszą koleżanką prowadziły.

— Słyszałam, — mówi mama, zwracając się do koleżanki swej córki — że Mania uczy się śpiewać?

— Tak, proszę pani, ja już śpiewam. Niech pani przyjdzie do nas, to pani usłyszy mój głos, najlepiej ale będzie się pani podobał, jeżeli pani słuchać go będzie z trzeciego pokoju. Najzupełniej udaje mi się kantata, kiedy ją śpiewam w pu-

stym pokoju, bo głos wtedy faluje i bosko drga. Ja mam silny alt, ale moja pani S... mówiła, że wkrótce przejdę w baryton!

— Taaak?

— Tak, proszę pani!

Na przelotną chwilkę urwaną rozmowę podjęła Mania na nowo.

— Ja także maluję.

— Malować, to musi być bardzo trudno, prawda, Maniu? — pyta kandydatkę do barytonu jej koleżanka, przyczem zrobiła w kierunku matki takie oczy, jakby się chciała zapytać a zarazem upewnić, że nie palnęła głupstwa.

— Malować? Jadziu, malować to już najłatwiej. Bierze się farby, macza się je z pod spodu, kładzie się na patelni...

— Na czem? — pyta zdziwiona macierzyńska jejmość.

— Na, na pasteli! — poprawia się Mania — potem macza się pendzel, naciera się farbę, no i... maluje się! A jak ci, wiesz, farba zaschnie, to się ją lnianym olejem odwilża.

— Mimo, że duszony we mnie śmiech chciał urządzić zamach na iście niewinny tryalog reprezentantek czczonej połowy rodu ludzkiego, zdołałem ujarzmić cnotę wstrzemięźliwości i zachować pozycyę na pozór obojętnego widza. W gruncie zaś rzeczy, jak każdy krakowianin, żądny choćby najlżejszych wrażeń, natężyłem słuch, ciekaw, jak się też skończy ten o malarstwie wykład.

Rozentuzyazmowana jednak Mania z dziedziny sztuki przeniosła się w horyzont szarzyzny życiowej.

— Proszę pani, pani idzie z Jadzią na bal?

— Coo? Jadzia na bal? A Mania chodzi po balach? — pytała jejmość z wymownem zdziwieniem.

— Tak, proszę pani, idziemy z mamą na redutę prasy; świetnie się zapowiada. Będzie z nami pan B..., pan S..., nawet pan doktor Fr... także będzie. Mama mi już kupiła piękny kostyum. Po reducie prasy idziemy na bal akademicki, chociaż ten się może nie tak świetnie uda, bo akademicy szyby wybili w bramie uniwersytetu i arystokracya dlatego nie będzie na balu. Najbardziej to cieszę się na bal św. Wincentego à Paulo. Ten będzie najświetniejszy z udziałem całej arystokracyi. Zeszłego roku na balu św. Wincentego à Paulo Hala poznała pana K..., no i wie pani, że się już z nią ożenił...

— Ależ, Maniu, Jadzia słucha!

— Tak, ożenił się i nawet...

W tej chwili kurtyna podniosła się w górę i ognisty smok Boruty zajął powszechną uwagę.

Szkoda!...

WYCHOWANIE.
HYGIENA.
ZDROWIE.

SERCE DZIECKA.

Serce człowieka należy urabiać od samego dzieciństwa. Wychowanie serca wymaga, tak jak wychowanie rośliny, umiejętności oraz ciągłej pieczołowitości. Jabłonka np., rodząca owoce cierpkie, gdy zostanie przesadzona w ziemię lepszą, wyda owoce wyborne; tak samo serce dziecka ze złemi skłonnościami, wyda cnoty, jeśli dostanie się pod kierunek mądrego i szlachetnego wychowania.

Któż z rodziców nie pragnąłby, aby wszyscy ich dzieci kochali? Niechże tedy rodzice starają się, aby dzieci zasługiwały rzeczywiście na tę miłość u wszystkich.

Bywają osoby, których towarzystwa każdy chętnie poszukuje; bywają i takie, od których wszyscy się usuwają. Czy pierwsi są obdarzeni od natury większymi przymiotami umysłu? czy talent jaki ich wyróżnia? czy uroda zaleca?

Bynajmniej! Najczęściej tajemnica ich towarzyskiego uroku leży w wychowaniu, jakie otrzymali w dzieciństwie: najczęściej bezwiednie nęcą one sercem, które rodzice lub wychowawcy odpowiednio wykształcili.

Chcąc, aby dziecko w późniejszem życiu odznaczało się towarzyską uprzejmością, należy od wczesnych lat przyuczyć je do wdzięczności za każdą wyświadczoną mu przysługę lub przyjemność. Najsamprzód niech się ta wdzięczność objawi w zwykłem wyrażeniu „Bóg zapłać“ lub „dziękuję“! Z czasem dziecko dźwięk tego wyra-

żenia odczuje i w sercu. Należy przyzwyczajać dzieci do okazywania i wyrażania wdzięczności, gdyż każdy dobry obyczaj staje się dla późniejszego życia dobrodziejstwem. Z początkiem dziecko powie wtedy tylko „Bóg zapłać“ lub „dziękuję“, gdy mu każą, powoli jednak wyraz ten zbudzi w sercu dziecka uczucie, tak, że za każdą odebraną przysługę lub przyjemność poczuje ono w sercu wdzięczność. W ten sposób dziecko nauczy się być wdzięcznem matce, babce, lub służącej, które krzątają się koło jego osoby, później wdzięczne będzie tym, którzy je pouczają, jako i tym, którzy je obdarzają; a tak ten prosty zwyczaj dziękowania wprowadzi duszę dziecka w tę atmosferę miłości powszechnej, która nie zna różnic między ludźmi, ale zna jedynie cnoty i zasługi.

Rodzice winni także przyzwyczajać dzieci do ustępstw i zgody z ich małymi towarzyszami. Charakter dziecka na takiej gotowości do ustępstw bynajmniej nie ucierpi; dziecko powinno umieć ustąpić i nie wymagać od innych poddania się jego zachceniom.

Z takich dzieci zgodnych wyrastają zgodni mężowie i zgodne żony, zgodni ojcowie i zgodne matki rodzin — a duch zgody więcej znaczy w życiu rodzinnem, niźli duch chwilowego nawet bohaterstwa, gotowy nieraz do wielkich czynów poświęcenia. Zresztą i duch zgody rodzi często czyny bohaterstwa. Kto w drobnych rzeczach umie zgodnie ustąpić, kto potrafi poświęcić dla zgody osobiste swe zadowolenie, ten zazwyczaj staje się nieugiętym bohaterem, gdy sumienie nie pozwala mu odstąpić od obowiązku; przeciwnie, ludzie

nieugięci w osobistych uprzedzeniach, w sprawach sumienia i honoru zwykle miękną i łamią się.

Tysiące jest sposobów uszlachetnienia serca, tego istotnego źródła życia. Niech np. dziecko od najmłodszego wieku uczy się bawić razem z dziećmi uboższemi od siebie, niech im użycza swych zabawek, niech się dzieli z niemi przysmakami — a z pewnością nie wyrośnie z niego budzący odrazę samolub, lecz człowiek miły Bogu i ludziom, gotów do poświęcenia i czynienia dobrze, gdyż żadna niedola nie ukryje się przed człowiekiem, który nauczył się swoje „ja“ stawiać na ostatnim planie.

DR STANISŁAW BRAYER.

O POKARMACH, NAPOJACH, UBRANIU I MIESZKANIU.

Obok światła, ciepła i powietrza stanowią pokarmy i napoje nieodzowny warunek życia. Zepsute, lub użyte w nadmiernych ilościach powodują liczne i ciężkie choroby.

Mąka stanowi podstawę pożywienia. Największą wartość ma pszenna i żytnia. Wierzchnia warstwa ziarna jest najbardziej pożywna i zawiera wiele soli potrzebnych dla organizmu, stąd odrzucenie jej na to, aby chleb był bielszy, jest błędem. Pominąwszy zepsucie mąki z powodu wilgoci itd. ulega ona bardzo często zafałszowaniu i tak mąkę stęchłą fałszują magnezyą, która u dzieci i ludzi słabych wywołuje choroby żołądka. Mąka taka odznacza się smakiem gorzkim, a magnezye wykazać można przez spalenie, przyczem magnezya pozostaje w popiele. Celem powiększenia wagi, dodają piasku lub gipsu, co łatwo rozpoznać, jeżeli chleb z niej upieczony, spalimy, popiół w wodzie rozpuścimy, poczem na dnie naczynia osiada piasek i gips.

Chleb najpożywniejszy jest pszenny, potem żytni, wreszcie jęczmienny i owsiany. Świeżo upieczony jest bardzo szkodliwy i nieraz poważne choroby wywołać może. Aby chleb był pulchniejszy, dodają niektórzy piekarze potażu, który jest szkodliwy na żołądek i nerki.

Wykryć go można w następujący sposób: Nieco chleba w gorącej wodzie rozgotować, potem pa-

pierek lakmusowy zmoczyć naprzód w occie, przez co staje się czerwonym, wreszcie zmoczyć go w owym wywarze chleba, przyczem, jeśli znajduje się potaż, papierek z czerwonego staje się znowu niebieskim.

Chleb z najpośledniejszych gatunków mąki fałszują ałunem, aby był bielszy. Aby wykryć ałun, należy kawał takiego chleba rozmoczyć w wodzie na miazgę, dolać wody i postawić przez noc w spokoju; rano wodę przecedzić, przegotować i postawić przez noc w spokoju; rano wodę przecedzić, przegotować i powoli ostudzić a osiędą na ścianach naczynia piękne kryształy ałunu.

Najszkodliwszym dodatkiem jest koperwas, czyli miedź, dodawana, celem nadania pieczywu piękności, białości i ciężkości.

Aby wykryć miedź, trzeba parę funtów chleba rozmoczyć w dostatecznej ilości wody i zostawić, aż woda skwaśnieje, poczem włożyć do niej gładką blaszkę żelazną, która po niejakim czasie pokryje się osadem czerwonym, jeśli w chlebie była przymieszka miedzi.

Mięso. Pomimo, że mięso bywa tak często przedmiotem zazdrości, jest pokarmem mniej wartościowym i z powodu zawartych w nim trucizn, może spożywane w nadmiernej ilości, wywołać groźne zmiany w organach wewnętrznych.

Mięso zepsute, np. w lecie, z powodu upałów, a zwłaszcza ryby, wędliny, marynaty itd. są gwałtowną trucizną; tak samo mięso zwierząt chorych, zwłaszcza na księgosusz, motylicę, kołowaciznę, ospę, zgorzelinowe zawałki, karbunkuł. Tasiemiec i trychiny również pochodzą od chorych zwierząt.

W starych wędlinach, słoninie, oliwie, maśle itd.

wytwarza się trucizna, którą możemy wykryć lakmusowym papierkiem, który w zetknięciu z takim zepsutym tłuszczem czerwienieje.

Ryby ulegają bardzo łatwo zepsuciu i wywołują wówczas niemal zawsze śmiertelną chorobę; dlatego też lepiej nigdy nie spożywać ryb śniętych, nawet gdyby miały pozory świeżych; tosamo dotyczy starego, niedostatecznie osolonego, na miękko przyrządzonego, sera.

Objawy zatrucia zepsutymi pokarmami są następujące: Zgaga, nudności, suchość w ustach i w gardle, dochodząca do nosa, oczu, uszu, chrypka, puls powolny i słaby, przełykanie potraw i napojów utrudnione, przytem wielkie osłabienie, zamglenie wzroku, rozszerzenie źrenic, porażenie powiek, wzdęcie i bóle brzucha z równoczesnem zatwardzeniem.

Mleko, jako pierwszy pokarm zwierząt ssących, zawiera wszystkie do odżywienia potrzebne składniki: stąd znaczenie ma olbrzymie.

Mleko fałszują przez domięszanie rozpuszczonego krochmalu, który łatwo wykryć, wpuszczając parę kropli nalewki jodowej: zabarwi się wówczas na niebiesko.

Aby było gęste, wsypują niektóre niesumienne mleczarki pszenną mąkę; aby nie kwaśniało, dodają sody, lub potażu, przez co mleko nabiera własności przeczyszczających. Mleko takie szkodzi zwłaszcza dzieciom. Aby składniki te wykryć, należy do łyżki takiego mleka dodać 1 kroplę siarczanego kwasu, a zacznie się burzyć.

Jarzyny, zawierając wiele części pożywnych, a zwłaszcza różnych ciał mineralnych, do budowy

kości i tkanek potrzebnych, stanowią pokarm znakomity i zwłaszcza dla jaroszów nieodzowny.

Strączkowe, jak groch, bób, fasola zawierają tyle części pożywnych, że je nawet nazywają roślinnem mięsem, dlatego zasługują na to, byśmy im dali pierwszeństwo przed ziemniakami. I pod tym względem ludność nasza błądzi bardzo, że z pewnego rodzaju pogardą odnosi się do grochów.

Jarzyny mogłyby uwolnić ludność od tej plagi, jaką jest u nas krzywica, czyli choroba angielska u dzieci.

Grzyby zawierają bardzo wiele części pożywnych, należy być jednak bardzo ostrożnym, ponieważ trujące są nieraz łudząco do jadalnych podobne. Łyżka srebrna, włożona do gotujących się grzybów czernieje, jeśli znajdują się między nimi trujące.

Ogórki, czy to świeże, czy kiszone są bardzo zdrowe, byle nie nadmiernie użyte.

Wino powstaje, jak wiadomo, z fermentacyi winogron, przyczem wytwarza się również nieco alkoholu. Ponieważ wino bardzo łatwo podrobić tak, że nawet smakosz nie rozpozna, stąd przy zakupnie bardzo trzeba być ostrożnym. Fabrykanci mieszają często gatunki lepsze z gorszymi i aby cierpkość przygłuszyć, dodają cukru i nieco alkoholu a często z domieszkami dla zdrowia zabójczemi.

Bardzo często fabrykują wino z wody, palonego cukru i spirytusu, w którem niema ani kropli soku winnego. Aby zapobiedz zepsuciu, dodają niekiedy szkodliwego dla zdrowia salicylu, wapna, lub kredy. Po dłuższem piciu takiego wina tworzą się kamienie w nerkach.

Wina z naszych owoców jak jabłka, porzeczki i t. d. wcale nie ustępują w smaku winom z winogron i jeśli dotychczas przekładamy różne podejrzane fabrykaty z szkodą dla zdrowia i kieszeni, to świadczy to o naszej bezmyślności i braku wszelkiej przedsiębiorczości.

Piwo robią z jęczmienia, owsa, kukurudzy, żyta, pszenicy itp. Zamiast chmielu dodają niektórzy fabrykanci piołunu, imbieru, cytwarowego nasienia, goryczki, tysięcznika, a nawet wroniego oka i rybitrutki, które to domieszki przy dłuższem używaniu podkopują zdrowie.

Wódka zawiera również bardzo często trucizny, jak fuzle, lub octan miedzi i ołowiu, jeśli się przy fabrykacyi fermentacyę albo zanadto przyspiesza, albo za długo podtrzymuje.

Wszelkie trunki alkoholowe są dla zdrowia szkodliwe. Mnóstwo ciężkich chorób zawdzięcza im swoje powstanie: katary płuc, choroby serca, jelit, astma, dna, to zaledwie mała cząstka.

Trunki podkopują zdrowie nietylko ciała, ale i duszy: zaćmiewają umysł, pobudzają do niemoralności i zbrodni. 90 razy na sto wszelkie występki i zbrodnie popełniane bywają po nadużyciu alkoholu.

Pierwszym i najważniejszym warunkiem odrodzenia jest życie trzeźwe i umiarkowane!

Pomieszkanie wilgotne jest dla zdrowia w wysokim stopniu szkodliwe. W domach takich panują bezustannie reumatyzm, krzywica i wiele innych chorób. Jeszcze bardziej szkodzą mury świeżo wystawione, lub domy drewniane grzybem dotknięte.

Mieszkanie powinno być słoneczne, chociaż

w części, na południe, lub na wschód zwrócone. Promienie słońca oczyszczają powietrze z różnych szkodliwych jadów i bakteryj. Temperatura w pomieszkaniu nie powinna być zbyt wysoka, najzdrowsza około 15^0 R. Przebywając w temperaturze niższej łatwiej ustrzeżemy się zaziębienia, które najczęściej powstaje, jeśli nagle wyjdziemy na zimno, z mieszkania zanadto rozgrzanego.

Pościel i bielizna powinna być często zmieniana. Po chorych należy dokładnie wyprać, gdyż łatwo można się zarazić. Tem więcej dotyczy to ubrań, które kupowane na tandecie, lub dziedziczone po zmarłych suchotnikach, bardzo często są przyczyną śmiertelnych, lub długotrwałych chorób.

Powietrze. Obok pokarmu i napoju jest nieodzownym warunkiem życia, a nawet ważniejszym, ponieważ bez powietrza zaledwie parę minut żyć można. Powietrze ulega zepsuciu przez przymieszanie różnych gazów, które wytwarzają się przy gniciu, paleniu, oddechu itd. W starych, nieprzewietrzanych piwnicach, studniach wytwarzają się niejednokrotnie tak szkodliwe gazy, że natychmiastową śmierć powodują.

Rośliny wydzielają we dnie tlen t. j. najważniejszą część powietrza, w nocy pochłaniają tlen, a wydzielają szkodliwy kwas węglowy. Dlatego w nocy rośliny w pokoju sypialnym szkodzą.

Praktykowane, dla zaoszczędzenia nafty, przykręcanie knota jest bardzo szkodliwe.

Powietrze bywa nadto zanieczyszczone pyłem, kurzem, dymem z cygar, papierosów, wyziewami zwierząt, gnijących roślin itd.

W przeciągu jednej minuty wydycha jedna osoba 7 kwart, czyli w jednej godzinie 420,

a w ciągu 7-godzinnego snu 2940 kwart różnych nieprzydatnych i trujących gazów. Wyobraźmy sobie teraz, coby się stało w naszej małej sypialni, gdyby była szczelnie zamkniętą i nie przepuszczała świeżego powietrza. Już w parę godzin zaczęlibyśmy się dusić i to tem prędzej, im więcej by osób ją zajmowało.

Stąd nauka, by dbać o przewietrzanie mieszkań, unikając tylko zbytniego zimna i przeciągu.

Ludzie, dbający o dobre powietrze, są zdrowsi i weselsi i nic dziwnego, bo przecież powietrze wchodzi w krew i albo ją odżywia i odświeża, albo zatruwa.

Powietrze nasycone olejkami z drzew np. w lesie jest środkiem leczniczym w wielu chorobach piersiowych, a zwłaszcza w suchotach.

Podłogi winny być farbą zapuszczane i codziennie wilgotnie ścierane. (Proszę pamiętać, że w tym celu znakomite usługi oddaje lakier Baranowskiego marki „Paw“ — wszędzie do nabycia. — *Przyp. red).*

Woda jest trzecim głównym czynnikiem utrzymania zdrowia i życia. Aby pełniła to zadanie, musi posiadać pewne warunki, a więc, musi być świeża i musi zawierać pewne normalne składniki. Nieświeża bardzo szybko ulega zepsuciu, cuchnie i roi się od miliardów różnych nieraz szkodliwych drobnoustrojów.

Woda przegotowana traci wiele cennych własności, jak świeżość, którą zawdzięcza zawartemu powietrzu i pewne sole, które zawierają zwłaszcza t. zw. wody twarde.

Woda, zawierająca cząstki gnijące, które przedostają się nieraz do studni z otaczającego gruntu,

jest również do picia nieprzydatną, dlatego studnie powinny być budowane zawsze w pewnej odległości od stajen, gnojówek itd.

Woda służyć ponadto winna do obmywania i kąpieli. Ciało brudne, niewykąpane budzi wstręt i jest glebą i rozsadnikiem wielu chorób!

Strój. Ubiór chroni nas przedewszystkiem przed zimnem. Koszula najlepsza jest lniana, przechwalane wełniane zanadto drażnią skórę i nieraz powodują swędzące wysypki. Natomiast ubranie najlepsze jest wełniane, ponieważ najlepiej ogrzewa, a z drugiej strony jest najbardziej przewiewne i dostępu powietrza nie tamuje. Rozumie się samo przez się, że powinno być do pory roku dostosowane.

Co do koloru, to lepsze są jaśniejsze, ponieważ w lecie odbijają promienie słońca i przez to są chłodniejsze, a w zimie, jeśli są nieco grubsze, to i tak pełnią swoje zadanie.

Rozum ludzki ulega nieraz takiemu wykoszlawieniu, że dla głupiej mody poświęca szczęście i zdrowie. Moda każe nam ściskać piersi gorsetami, stanikami, nosić twarde, uciskające kapelusze. Dziwimy się Indyanom, że ściskają głowy, murzynom, że przebijają nosy, no a sami to samo czynimy!

Gorset zbyt obcisły uciska najważniejsze organy wewnętrzne, rozdwaja wątrobę, wciska żebra, utrudnia oddech, trawienie, tworzy kaleki, suchotników, wrzody żołądka i skrzywienia organów wewnętrznych.

Kapelusze modne, twarde powodują ból głowy i wyłysienie, ponieważ dopływ krwi utrudniają.

Obuwie zbyt szczupłe tamuje krew, koszlawi nogi, utrudnia i czyni chód niezgrabnym.

GOSPODARSTWO.
GASTRONOMIA.

JADWIGA WIERZBIŃSKA.

GOSPODARSKIE RADY I WSKAZÓWKI.

Chcąc zrobić dobry obiad, kolacyę, lub jakąkolwiek potrawę, trzeba, aby materyał na to przeznaczony był w dobrym gatunku, a więc mąki używać najlepszej, co jest ekonomiczniej, gdyż im wyższy gatunek mąki, tem więcej wydaje. Oliwy używać najlepszej, zwłaszcza do majonezów, ze złej nie ubije się dobrze. Ocet tani, ostry w smaku, jest przyrządzony z domieszką kwasów bardzo szkodliwych. (Najlepszy jest düsseldorfski. *Przyp. red.)*.

Masła używać zawsze dobrego, gdyż stare, zjełczałe i gorzkie zepsuje najlepsze potrawy. Do smażenia i duszenia mięsa można używać cokolwiek starszego i solonego, lecz do wszelkich sosów, zup, jarzyn, legumin itp. używać masła z dobrym smakiem, a kto może, niech użyje masła śmietankowego. Kawałek dobrego, surowego masła dołożony do zupy, sosu, lub potrawy, podnosi bardzo smak i wygląd tejże potrawy. Kłaść je trzeba do wazy, lub do sosu, w ostatniej chwili i dobrze wymieszać, ażeby się masło rozpuściło, ale żeby się nie zagotowało.

Sery przechowywać w miejscu suchem. (Polecenia godne są sery firmy Br. Rolnickich w Krakowie. *Przyp. Red.)*.

Frytura jest niesłusznie uważana za tłuszcz niezdrowy [1]) przeciwnie, jest wyborną do smaże-

[1]) W podrzędnych restauracyach zbierają tłuszcz rozmaity, który nie jest fryturą, a jest bardzo szkodliwy.

nia wszelkich ciast, ryb, kartofli, do smarowania form i blach pod ciasto. Ma tę zaletę, że się nie pali, długo utrzymuje gorąco, i nie wsiąka tak łatwo w ciasto, jak smalec. Pieczyste jak: kurczęta, cielęcinę, smarować z początku fryturą, piórkiem, a gdy nabierze pięknego koloru, smarować i polewać masłem.

Ryby można także smażyć na fryturze, poczem starannie je odlać, a ryby polać masłem.

Frytura w powyższem użyciu jest lepszą od masła, ponieważ nawet przy silnym ogniu nie pali i uadaje smażonym przedmiotom śliczny kolor złoto-rumiany.

Nie trzeba jej tylko używać do smażenia mięsa, jak befsztyki, kotlety itp.

Chcąc mięso przechować w lecie przez kilka dni, w braku lodowni, trzeba je szczelnie owinąć w tłusty papier, a następnie okryć pokrzywami. Chroni to od zepsucia i od much. Można także zmaczać ścierkę w occie i owinąć nią mięso; tylko wtedy nie można go użyć na rosół, ani na kotlety. Dobrze jest także przechowywać mięso w kwaśnem mleku.

Krająć pieczeń, czy też sztukę mięsa, trzeba uważać, jak idą włókna — i nigdy w tym kierunku nie krajać, tylko wpoprzek włókien, tak, aby przy każdym kawałku wszystkie włókna były przecięte. Tak pokrajane mięso ładniej wygląda, a nawet lepiej smakuje.

Wszelkie mięso bite, nie osypane tartą bułką, smażyć na maśle rumianem, nieklarowanem i na silnym ogniu aż do zrumienienia, o następnie na wolniejszym. Kotlety, sznycle i ryby osypane bułką, kłaść na masło klarowane, zaczynające się dopiero

rumienić, i smażyć na zakrytej fajerce wolno, aż nabiorą koloru pomarańczowego.

Bułkę do osypywania ryb, kotletów itp. dobrze przed utłuczeniem ususzyć w piecyku na rumiano, co nadaje ładny kolor po usmażeniu.

Bułkę moczoną zastąpić tartą, zalaną wodą lub mlekiem; lepiej łączy mięso.

Cykorya. W powszechnem użyciu jest prawdziwa Francka przymieszka z marką fabryczną „młynek do kawy". — Przymieszkę tę sporządza fabryka w Skawinie koło Krakowa zawsze z najlepszego i wybranego surowca według panującej w tej fabryce maksymy: z największą starannością i podług przez dziesiątki lat wypróbowanej metody.

Kuropatwy stare mogą być kruche, ale przed pieczeniem trzeba je gotować przez pół godziny w wodzie z mlekiem.

Kuropatwy młode mają piórka na końcach okrągłe i łapki grube, żółte; stare zaś mają łapki cienkie i szare.

Chcąc w lecie przewieść kuropatwy, bardzo jest dobrze owinąć je w trawę w ten sposób: wziąść wiązkę długiej trawy, związać z jednego końca, rozsunąć, włożyć kuropatwę, zakryć szczelnie i związać z drugiego końca. Jestto sposób myśliwski.

Drób młody poznaje się po grubych łapach i kolanach, delikatności i białości skóry, a także po miękkości kości piersiowej. **Stary drób** ma uda sinawe i włosy na całem mięsie. Młode kaczki i gęsi mają skrzydła grube.

Zając młody ma skoki łatwo się łamiące i skórkę na uszach miękką.

Jeżeli masło do chleba nie ma dobrego smaku, przerobić je z mlekiem, poczem dobrze wypłukać.

Masło zjełczałe należy przetopić; potem w przygotowane nań drugie naczynie włożyć kawałek chleba bez skórki i wlać na to masło gorące.

Przodek i łeb zajęczy o ile nieużyty na pasztet, doskonale służy na smak do barszczu, lub na zupę ze zwierzyny.

Wątróbka zająca jest smaczna i lekko strawna, można ją usmażyć lub użyć na pulpety.

Tłuszcz indyczy i kurzy jest najdelikatniejszym ze wszystkich tłuszczów, trzeba go stopić i używać do smażenia naleśników, pączków itp.

Łapy indycze posiadają dużo kleju, porąbae je na kawałki, wysuszyć, wygotować, a w braku żelatyny — użyć; szczególniej na wsi może się to przydać.

Wszelkie kości, pozostałe od pieczystego, posiadają w sobie całą zawartość pożywną, można więc wygotowywać z nich smak do wszelkich zup.

Jaja, podając na miękko, lub też gotując do święconego, umyć gałgankiem, umaczanym w occie, a będą zupełnie czyste.

Jeżeli mleko wykipi, lub tłustość padnie na blachę, posmarować blachę cebulą, a swędu nie będzie.

Pietruszka zielona. Aby mieć w zimie pietruszkę zawsze zieloną, należy nasypać ziemi w skrzynkę (od gwoździ) i wsadzić w nią korzonki pietruszki, a będzie świeża. W takiej skrzynce można ją także zasiać, a będzie jeszcze ładniejsza. Skrzynkę taką trzymać w miejscu chłodnem i jasnem.

W miejscu, gdzie trudno mieć zawsze świeży **chrzan,** można go zakonserwować w sposób następujący: świeży oskrobany chrzan pokrajać na kawałki i ususzyć na słońcu, lub w piecu, następnie utłuc, wsypać w słoiki po musztardzie i zakorkować. Używając, skropić trochę wodą i zalać octem, lub użyć do sosu ze śmietaną.

Majonez zrobi się prędzej i lepiej w cieple, aniżeli w zimnie; jeżeli wypadkiem się zwarzy, wtedy go rozgrzać, dodać surowe żółtko i powtórnie uwiercić. Oliwę wlewać do żółtek prawie po kropli; jeżeli z początku zacznie się warzyć, dodać parę kropli octu, rozetrzeć i dalej dolewać oliwy.

Ptactwo dzikie, drobne, można przechować miesiąc, a nawet dłużej w chłodnej śpiżarni. Trzeba je opiec, nie soląc, na dużym ogniu, tak, aby wewnątrz było zupełnie surowe, na co wystarczy najwyżej 10 minut; wystudzić i układać w kamienny garnek, zalewając topionem masłem w ten sposób, ażeby jeden ptaszek nie dotykał drugiego; po wierzchu zalać również masłem. Zamiast masła można użyć frytury. Biorąc ptaki do użytku, tłustość zdjąć i upiec na świeżem maśle. Odjętą tłustość stopić i zalać nią pozostałe w garnku ptaszki.

Zająca przed pieczeniem trzeba przerąbać od spodu w miejscach, w których ma być krajany, łatwo się potem nożem przekraje; kości z tylnych nóg wyjąć, a mięso złożyć i związać sznureczkiem.

Kurczęta trzeba zabijać wieczorem w przeddzień użycia, będą o wiele kruchsze.

Do kotletów wołowych siekanych nie dodawać pieprzu, gdyż ten nadaje mięsu smak nieprzyjemny. (Wyborowe mięso T. Będzikiewicz, Bracka 4. *Przyp. red.).*

Kotlety po zamoczeniu w jajku osypać bułką zmieszaną z mąką, a nie rozlatują się i łatwiej się rumienią.

Ryby chcąc przechować parę dni, nie trzeba płukać, lecz, rozpłatawszy, oczyścić, posypać wewnątrz lekko cukrem, a potem osolić prażoną solą. Cukier konserwuje i dodaje rybom smaku.

Ryby chcąc dłużej przechować, należy dno w skrzyni drewnianej pokryć roztłuczonym węglem drzewnym, potem nasypać warstwę tłuczonego lodu, na to ułożyć ryby i posypać znowu lodem. Przykryć to wszystko grubem płótnem i nałożyć jeszcze tłuczonego węgla. Skrzynię zamknąć i trzymać w zimnem miejscu. Przez tydzień utrzyma się rybę zupełnie świeżą.

Gotując ryby, zalewać je zawsze zimnym smakiem. (Dobre ryby w składzie Broczkowskiego, Kraków, Rybaki 2. *Przyp. red.).*

Ryba po zabiciu często jeszcze drga, nie odczuwa jednak cierpienia, jak inne zwierzęta.

Raki można przechować żywe przez kilka dni w koszu, lub worku, napełnionym pokrzywami i trawą. Trzymać je w miejscu chłodnem.

Do naleśników nie dawać samego mleka, lecz w połowie z wodą, są wtedy kruchsze i niełykowate. Będą o wiele delikatniejsze z mąki krupczatki, ale wtedy ciasto musi być wolniejsze.

Aby żółtka były kruche, trzeba jaja do gotowania zalać koniecznie zimną wodą, inaczej żółtka będą kluskowate.

Jarzyny nie trzymać długo w wodzie i gotować krótko, inaczej tracą kolor i smak i sole pożywne.

Obierając kalafiory, pozostawiać pierwsze przylegające do kwiatu liście, wtedy po ugotowaniu ładnie wyglądają.

Ażeby cebuli odjąć smak ostry, dla niektórych nieprzyjemny, trzeba przed użyciem sparzyć ją lub upiec.

Aby grzybki, lub rydze marynowane nie pleśniały, trzeba na wierzch nalać oliwy na palec grubo, wtedy nawet źle owiązane nie pleśnieją.

Kaszkę krakowską gotować na małym ogniu i krótko: od 15 min. do 1/2 godziny, inaczej traci smak, a nawet kolor.

Szynkę lub **ozór** podając na gorąco, można gotować nie wędzone.

Jeżeli wędliny pleśnieją, trzeba rozpuścić sól w małej ilości wody i tym roztworem posmarować całą sztukę, pierwej z pleśni oczyszczoną.

Pieprzu nie trzeba tłuc zbyt miałko, grubszy jest mniej szkodliwy, dlatego nie trzeba go tłuc w moździerzu, lecz kręcić w młynku.

Ocet sprawia zaburzenia we krwi, o ile tylko możliwe, trzeba go zastępować cytryną.

Ocet pozostały od marynat użyć do mięsiwa.

Czerwone wino, skwaśniałe, może służyć jako ocet wyborny do kapusty, do marynowania zwierzyny, baraniny, sztufady itp.

Ażeby się **likiery** nie cukrowały, dodać do nich pół łyżeczki kwasu winnego.

Czosnek jako dodatek jest bardzo zdrowy; we francuskiej kuchni używają go do wielu potraw, podnosi nader smak grochówki, barszczu, pomidorowej zupy i pasztetów. Trzeba go włożyć zaraz z początku do gotowania, aby stracił

swój ostry zapach. Należy go używać w bardzo małej ilości: jeden ząbek na trzykwartowy garnek.

Soda chemicznie oczyszczona jest niezbędną w każdej kuchni; dodana w małej ilości do twardej wody, w której się gotują jarzyny, przyśpiesza gotowanie.

Każda kucharka powinna mieć zawsze pod ręką **garnek** i w nim zmieszane 3/4 piasku i 1/4 zwyczajnej sody roztłuczonej, w tem niech leży wiechetek do szorowania naczyń, które w ten sposób najłatwiej i najlepiej się czyszczą.

Ścierek powinno w kuchni zawsze być 3, a już najmniej dwie, cieńsza i grubsza, — oraz zmywak z grubszego płótna, i jedna szczotka do szorowania naczyń, a druga do mycia stołu, desek itp.

Gotując ścierki, włożyć do nich świeczkę łojową, która ściągnie resztę brudu.

Srebro stołowe najlepiej czyścić miałką kredą, rozrobioną mydlinami, natrzeć każdą sztukę, a po wyschnięciu wytrzeć suknem, lub umyć i dopiero wytrzeć.

Wodę od gotowania **kartofli** wylewać zawsze na miskę i myć w niej srebro stołowe, poczem wytrzeć skórką, a będzie jak nowe.

Garnki i rądle zanieczyszczone wygotować niepłukanemi obierzynami z kartofli z dodaniem sody, a potem wyszorować piaskiem.

Szkło stołowe myć zawsze w ciepłej wodzie, prędzej się wyciera i nie zabiera pyłu ze ścierki.

Do wody, w której się myje naczynie stołowe i kuchenne, dodawać trochę sody, miękczy wodę, a bielizny nie niszczy.

Porcelanę po umyciu spłukiwać **gorącą** wodą, a nie zimną.

Boraksu zamiast sody używać do prania, zwłaszcza cieńszej bielizny.

Do ścierania kurzu z mebli, a także do wycierania przedmiotów metalowych, zwłaszcza platerowanych, używać najlepiej ściereczek z **welwetu,** lub z bawełnianej **flanelki.**

Odgrzewanie. Bardzo wiele potraw, zwłaszcza mięsnych, traci właściwy smak przez odgrzewanie; aby tego uniknąć, trzeba położyć potrawę na salaterce, lub głębokim talerzu, przykryć dobrze i postawić na rądlu z gotującą się wodą.

Utrzymanie ciepła lub zimna. Chcąc jakąś potrawę utrzymać dłużej ciepłą, a zwłaszcza jeżeli się ją ma przenieść z domu do domu, potrzeba ją włożyć w naczynie gliniane, polewane lub kamienne, dobrze rozgrzane, przykryć pokrywką także rozgrzaną, a następnie owinąć dość grubym papierem. Chcąc utrzymać potrawę, lub masło w temperaturze niższej od tej, która jest w mieszkaniu, trzeba je trzymać w glinianem porowatem naczyniu np. w miskach lub garnkach glinianych, niepolewanych ani wewnątrz ani zewnątrz, przykryć takąż pokrywką i owinąć w mokre grube płótno.

TOALETY.

KOSMETYKA.

LINA CAVALIERI.

SZTUKA PODOBANIA SIĘ.

Słynna z piękności śpiewaczka włoska Lina Cavalieri ogłosiła drukiem pt. „*L'art d'être belle*", zbiór przepisów, opartych na własnem doświadczeniu, a mających na celu zachowanie i udoskonalenie urody. W przekonaniu, że ta praca zainteresuje nasze czytelniczki, podajemy z niej najważniejsze i najciekawsze ustępy.

O sztuce odpoczywania.

Gdy widzę młodą twarz zmęczoną, ciało o plecach zgarbionych, mówię sobie: „Biedactwo, nie zna sztuki odpoczywania". A jednak jest to jeden z sekretów piękności, jak również długiego życia.

Odpoczywać — to nie znaczy oddawać się lenistwu — jest to zaoszczędzić rozumnie kilka chwil. Kobieta, która dba o swą urodę, może nawet przy bardzo zapełnionym dniu, poświęcić kilkanaście chwil odpoczynkowi. Oto w jaki sposób: Myślcie przedewszystkiem o swych oczach; jeżeli się znajdujecie w tramwaju, w powozie, przymknijcie je.

Jeżeli piszecie, rysujecie lub haftujecie, porzućcie na chwilę pracę i zamknijcie oczy. Jakaby nie była wasza praca, możecie przerwać ją chwilowo, naturalnie z wyjątkiem, gdy prowadzicie automobil.

Dajcie sobie 5 minut spoczynku i samotności, a otworzywszy okno, wdychajcie powietrze głęboko i wolno.

Jeżeli macie tylko pół godziny czasu na śniadanie, zużyjcie kwadrans z tego na zrobienie ma-

łej przechadzki. Szklanka mleka, biszkopt i spacer posłużą wam lepiej, aniżeli obfity posiłek, po którym nie wykonacie żadnego ćwiczenia. Odpoczywajcie przynajmniej przez kwadrans w pokoju ciemnym, dobrze odwietrzonym i próbujcie zasnąć.

Stare przysłowie, które wydaje się być stworzonem dla naszej płci, mówi: „Lepiej jest siedzieć, jak stać — a leżeć — jak siedzieć“... Arabowie dodają jeszcze: „a umrzeć, jak leżeć“. Lecz to ostatnie nie jest naszem zdaniem — nieprawdaż, kochana czytelniczko?...

Jeżeli rodzaj pracy zmusza was do pozostawania cały ranek w pozycyi siedzącej — zróbcie kilka ćwiczeń dla rozwinięcia klatki piersiowej. Przed otwartem oknem należy umieścić ręce powyżej piersi, potem nagłym ruchem wznieść ramię prawe i opuścić je do pierwotnej pozycyi, czynić to 6 razy — następnie ten sam manewr wykonać lewem ramieniem i z kolei obydwoma równocześnie.

Polecam to ćwiczenie tym zwłaszcza, które mają zajęcie siedzące przez cały dzień. Można również odpoczywać stojąc. Starajcie się trzymać dobrze, łopatki wciągnięte, pierś wysoko, podbródek wzniesiony. Uczcie się siadać w ten sposób, ażeby kolumna pacierzowa i oparcie krzesła tworzyły dwie linie równoległe. Kładźcie się zawsze na grzbiecie, jest to pozycya, w której wypoczywa się najlepiej. Jeżeli czujecie się zmęczone lub poirytowane, zmieńcie zajęcie.

Ćwiczenie, które wykonywam najchętniej dla spoczynku, jest następujące:

Kładę się na posadzce i trzymam ręce i nogi

wyciągnięte. Oddycham wolno, licząc do ośmiu i wdycham powietrze w ten sam sposób. Mam wówczas wrażenie, że nerwy moje się rozluźniają, uczuwając ulgę. Następnie wznoszę lewą nogę, póki kolano nie dotknie piersi i opuszczam ją ciężko. To samo z nogą prawą. Wznoszę ramię prawe i przywracam do pierwotnej pozycyi, następnie lewe.

Ale cała sztuka i nauka spoczynku — to, dobry sen. Niechaj wasza sypialnia będzie dobrze odwietrzona — oto grunt.

O pielęgnowaniu paznokci.

Paznokcie są naturalnymi klejnocikami ręki; winny być różowe i obcięte w formie migdałów, proporcyonalnie do wymiarów palca, nie za mało, nie za dużo. U podstawy ich powinien się zarysowywać półksiężyc, równie czysto odznaczony i srebrzysty, jak pierwsza kwadra księżyca. Pozostała część paznokcia winna być bez skazy. Skórka, która otacza paznokieć, powinna być starannie usunięta. Ażeby utrzymać paznokcie w takim stanie, trzeba się niemi zajmować codziennie. Dobrze jest wymoczyć paznokcie każdego rana w wodzie mocno namydlonej, około 5 minut. Następnie osuszyć starannie ręce, odpychając serwetką skórkę, która otacza paznokieć.

Czyścić silnie paznokieć za pomocą szczoteczki, umoczonej w wodzie z mydłem. Jeżeli przy tych staraniach, paznokieć nie oczyści się kompletnie, należy owinąć koniuszeczek pręcika z drzewa pomarańczowego watą hygroskopijną, zmoczoną w wodzie utlenionej i przesuwać nim między paznokciem a skórą, wtedy najmniejszy py-

łek zostanie usunięty. Nie posługiwać się nigdy w tym celu żadnymi instrumentami z metalu ani kości.

Jeżeli paznokcie łatwo łamią się, to znaczy, że są zbyt suche, trzeba je zmiękczyć zapomocą kąpieli w oliwie; można je również nacierać co wieczór maścią śmietankową.

Chcąc usunąć plamki białe, pojawiające się często na paznokciach, należy je mocno wycierać plasterkami cytryny.

Dla dobrej pielęgnacyi paznokci zbytecznem jest posiadanie eleganckiego neceseru; wystarczy kilka niezbędnych przyrządów: duża szczotka do czyszczenia paznokci z zewnątrz, mała szczoteczka do czyszczenia wewnątrz,

piłka gięta nadzwyczajnie cienka i delikatna, polerownik ze skóry gemzowej,

dwie pary nożyczek zgiętych (para dla każdej ręki),

pręcik z drzewa pomarańczowego,

pudełko proszku pumeksowego,

pudełko pudru do paznokci.

Dla wybielenia rąk nie radzę posługiwać się pomadami spreparowanemi w tym celu, gdyż te zatykają pory i utrudniają cyrkulacyę krwi. Sok cytryn, woda utleniona i maść śmietankowa — oto najlepsze środki.

O wyborze perfum?

Jeżeli wybieracie perfumy, niechaj wybór wasz będzie roztropny. Istnieją zapachy, które harmonizują z blondynkami, inne są odpowiednie wyłącznie dla brunetek. Jestto fakt.

Pewien wielki fabrykant perfum, będący zara-

zem wybitnym chemikiem, wyraził kiedyś żdziwienie, widząc, że wybieram dla siebie esencyę fiołkową; usprawieliwiam mój wybór tem, że fiołek jest w modzie.

— Posiadasz pani — odparł mi na to — dość osobistego gustu, aby czesać swe włosy w sposób najlepiej twarzy pani odpowiadający, bez względu na chwilową modę. Dlaczegoż nie mieć tej samej odwagi, gdy idzie o wybór perfum?

— Ale jakiż jest mój zapach?

— Bukiet — odpowiedział — to znaczy mieszanina różnych zapachów, w której przeważałaby esencya różana.

— Ale dlaczego? — spytałam.

— Ponieważ pani jest brunetką — odparł. — Zapach, który wydzielają brunetki, zawiera więcej amoniaku, aniżeli zapach blondynek, amoniak zaś „zabija" wszelką delikatną woń. Dla tej to przyczyny brunetka winna wybierać zapachy ciężkie i bogate.

Co się zaś tyczy blondynek, te powinny używać zapachów otrzymanych wyłącznie z jednego tylko kwiatu; dla nich fiołek jest idealnym zapachem, jak również konwalia, heliotrop, geranium różowe i gwoździk.

Czego należy się wystrzegać?

Przyzwyczajenia, które przynoszą szkodę urodzie, są liczne. Tem użyteczniejszem będzie zwrócenie na nie uwagi, że często przechodzą one niepostrzeżenie.

Oto niektóre z nich:

Nie należy ani za dużo jeść, ani zagryzać

warg, ani czytać w niedostatecznie oświetlonym pokoju.

Nie sypiać w pokojach nieodwietrzonych.

Nie czytać i nie pisać podczas podróży koleją.

Nie garbić się nigdy.

Nie robić grymasów, mówiąc.

Nie dopuszczać do marznięcia rąk lub nóg.

Nie pić zawiele trunków.

Nie zaniedbywać mycia nóg każdego wieczoru.

Nie trzymać jednego ramienia wyżej od drugiego.

Nie zaniedbać odwiedzenia przynajmniej raz na trzy miesiące swego dentysty.

Nie nosić za ciasnych rękawiczek, obuwia lub gorsetów, nieumiejętnie fabrykowanych. (Jako specyalne gorsety, są godne polecenia gorsety Schmeidlera, Kraków, Stradom 15. *Przyp. red.).*

Nie szczotkować i nie czesać zbyt mocno włosów (naskórek jest delikatny).

Nie wychodzić bezpośrednio po umyciu twarzy.

Nie opuszczać podbródka aż do szyi.

Nie nosić zbyt ciężkich ubrań.

Nie przebywać w pokoju zbyt zimnym lub zbyt gorącym (średnia temperatura jest najlepsza).

Nie zwilżać warg językiem dla ożywienia ich kolorytu, od tego tylko wysychają.

Nie zapominać, że zdrowie jest podstawą piękności.

Nie zapominać o oczyszczaniu jamy ustnej po każdym posiłku. (Używać „Wawelinu“. *Przyp. red.).*

Bez względu na zmęczenie całodzienne nie zaniedbywać toalety wieczornej.

Nakoniec, trzymać biust zawsze podany naprzód, zwłaszcza, gdy się jest szczupłą.

Są dwie przyczyny zmarszczek: jedną z nich jest przyzwyczajenie niektórych kobiet do robienia grymasów twarzą.

Drugą przyczyną zmarszczek jest zbytnia suchość skóry. Skóra zdrowa jest wilgotna, świeża i leciutko tłusta.

Dla skóry oleistej odpowiedni jest krem wysuszający, dla suchej zaś goldkrem, bogaty w części tłuste i oleiste. Dla skór wiotkich, bezsilnych krem ściągający, na podstawie benzoesu.

Oto przepis kremu, który może być zastosowany we wszystkich wypadkach:

Wosk biały	8	gramów
Sperma ceti	15	„
Masło kakaowe	16	„
Olejek migdałowy słodki .	80	„

Dla skóry suchej specyalnie polecam krem następujący:

Lanolina, Masło kakaowe, Gliceryna, Woda różana po 30 gramów i Woda z kwiatu pomarańczowego. (Specyalne środki ma na składzie Drogerya Mr. Sikorskiej w Krakowie, Szpitalna 19. *Przyp. Red.)*.

KOSMETYKA (HOMEOPATYCZNA).

Kosmetyka skóry.

Skóra sucha, łuszcząca się, łatwo pękająca: Zwilżyć twarz, ręce, szyję na noc świeżą śmietanką i w kilka minut potem lekko zetrzeć miękką chusteczką; zamiast mydła używać kromki pszennego chleba, namoczonego w wodzie deszczowej, lub odwaru otrąb pszennych; myć się w wodzie, dobrze wygotowanej z mączką ryżową; zwilżać skórę mlekiem migdałowem, z kilku kroplami tinktury benzoesowej; myć się w miękkiej wodzie, z kilku kroplami wody kolońskiej, lub z małą ilością boraksu, lub sody; nacierać od czasu do czasu skórę wódką; nacierać odwarem z nasion pokrzywy.

Zmarszczki: Nacierać na noc opodoldokiem, rano zamiast mydła użyć tego samego środka i zmyć go w końcu letnią wodą. Najważniejszym warunkiem pięknej zdrowej cery, jest czystość krwi, unikanie potraw ostrych, trunków, nagłych zmian temperatury.

Kosmetyka włosów. Włosy należy utrzymywać czysto, skórę głowy zmywać mydlinami i napuszczać spirytusem, z paru kroplami olejku rozmarynowego; zmywać rumem. Aby szpecące włosy z twarzy usunąć, posmarować szmatkę szewską smołą, nieco rozgrzać i na to miejsce przylepić, gdy zastygnie, wraz z przylepionymi włosami oderwać. Pojedyncze włosy, rosnące n. p. w kątach ust, na brodawkach itd. należy wyciągnąć małymi

szczypczykami. Włosy tego rodzaju usuwają obecnie prądem elektrycznym.

Kosmetyka zębów. Zęby należy codziennie, zwłaszcza wieczorem, myć miękką szczoteczką. Do czyszczenia zębów najlepszy jest proszek kredowy z miętą, krople miętowe, napar szałwii, lub sproszkowany węgiel lipowy. Rzymianie nacierali zęby łupinami orzecha włoskiego.

Chwiejące się zęby, dziąsła obrzękłe i krwawiące: Garść szałwii, ruty i melissy zalać 2 kwaterkami spirytusu, lub wina i, gdy naciągnie, trzymać po troszku w ustach; pędzlować tinkturą z myrrhy. Chwiejące się zęby płukać kilka razy dziennie apteczną sodą, rozpuszczoną w wodzie (na koniec noża na szklankę), lub roztworem aloesu (łyżeczkę na szklankę). Kamień osadzający się na zębach należy zdjąć drewienkiem. Czarne zęby nacierać proszkiem kwiatu siarkowego.

Do mycia zębów nadaje się „Tlenol“ a doskonałym jest też „Wawelin“. Oba środki wszędzie do nabycia. *Przyp. red.).*

Piegi, t. j. żółte plamki, występujące na twarzy i rękach w lecie, pod wpływem światła słonecznego.

Leczenie: Nacierać kwaskami owocowymi, jak ocet, cytryna, maścią z poziomek i kwiatu siarkowego. Specyaliści przepisują okłady z sublimatu (1 : 100) przez parę godzin (bardzo ostrożnie!). Czarną rzodkiew pokrajać, posolić i wydzielającym się sokiem nacierać piegi rano i wieczorem; obmywać twarz mlekiem, w którem ugotowano chrzan drobno pokrajany; obmywać twarz nastojem wodnym pietruszki, lub naparem centuryi; zmywać raz dziennie następującą miesza-

niną: na litr mleka koziego, lub owczego, sok z cytryny, 1/4 szklanki spirytusu, 1/8 funta utłuczonych gorzkich migdałów, postawić to w ciepłem miejscu, gdy się mleko zsiądzie, przecedzić i dodać do serwatki 10 gramów boraksu. Lekko nacierać piegi na noc sokiem cytrynowym, śmietanką, lub olejkiem migdałowym, z kilku kroplami benzoesu. Nacierać sokiem z porzeczek, poziomek, ogórków, lub sokiem brzozowym, przyczem dobrze jest dodać nieco kwiatu siarkowego i dobrze rozetrzeć. Również dobrym środkiem jest sok z świeżych liści figowych, lub oliwa, w której moczono liście figowe.

Opalenie od słońca: Obmywać kwaśnem mlekiem. 4 gorzkie utarte migdały utrzeć na miseczce glinianej, niepolewanej, z paru kroplami amoniaku i 10 gramami ałunu, potem wlać ubitą pianę z 3 białek i na noc lekko twarz nacierać. Myć mlekiem, w którem moczono ogórki, wodą z ałunem, mydłem siarkowem, nacierać sokiem cytrynowym z gliceryną.

(Uwaga redakcyi: Zwracamy uwagę, że istnieje kosmetyka lekarska z leczeniem włosów, cery, skóry, etc., którą ordynuje znany zaszczytnie w Krakowie lekarz Dr Leon Luster, ul. Floryańska 37).

INFORMACYE SPOŁECZNE.

Żeńskie szkoły średnie
i instytucye naukowe w Krakowie.

C. k. Seminaryum nauczycielskie żeńskie przy ulicy Podwale l. 6. — Dyrektor: Józef Dobrowolski, radca szk.

Pierwsze pryw. wyższe gimnazyum żeńskie, ul. Wolska 13. — Dyrektor: Frąckiewicz Michał.

Prywatne wyższe gimnazyum żeńskie im. król. Jadwigi w Pałacu Spiskim, Rynek gł. l. 34. Dyrektor: Gutwiński Roman. Ochmistrzyni: Kuberówna Klementyna.

Prywatne Seminaryum nauczycielskie żeńskie (przy zakładzie Internat) Sebaldy Münnichowej, z prawem publiczności, Radziwiłłowska 15. Przełożona Zakładu: Münnichowa S. Dyrektor: prof. Stach Teodor.

Prywatne Seminaryum nauczycielskie żeńskie „Tow. Szkoły Ludowej" imienia prof. Franciszka Preisendanza przy pl. Groble l. 7 (posiadające prawo publiczności). Kierownik: Smreczyński Stanisław.

Gimn. żeńskie z internatem H. Strażyńskiej, z prawem publiczności (ul. Franciszkańska l. 1, II. p.). Przy gimnazyum znajduje się 4-klasowa szkoła pospolita i pensya 8-klasowa dla panien. Dyrektor: Radca szk. Ant. Mazanowski.

Akademia handlowa i połączona z nią **dwuklasowa szkoła handlowa żeńska,** ul. Straszewskiego 29. Dyrektor: Kannenberg Józef.

Kursa wyższe dla kobiet im. A. Baranieckiego, ul. Karmelicka l. 36. Dyrektor: Dr Rostafiński, prof. Uniw. Jagiell.

Szkoła sztuk pięknych dla kobiet w Krako-

kowie, ul. Kolejowa l. 3. Dyrektorka: Niedzielska Marya.

Konserwatoryum muzyczne, Pl. Szczepański l. 1. Prezes: Żeleński Ludwik. Dyrektor artystyczny: Nowowiejski Feliks.

Żeńskie Stowarzyszenia

naukowe, wychowawcze, humanitarne, zawodowe i polityczne w Krakowie.

Stow. wzajem. pomocy słuchaczek kursów im. Dra Adryana Baranieckiego. Prezesowa: Czajkowska Zofia, ul. Batorego l. 25.

Tow. wychowawcze „Dom Rodzinny“, Pędzichów l. 15. Prezes: X. Dr Spis Stanisław.

Stowarzyszenie pomocy naukowej dla Polek im. J. I. Kraszewskiego, ul. Szewska l. 21. Przewodnicząca: Dr Golińska-Daszyńska Zofia.

Tow. Dam dobroczynności św. Wincentego à Paulo. Prezesowa: ks. Teresa Lubomirska.

Koło panien opiekujących się biednemi i zaniedbanemi dziećmi. Przewodnicząca: Stryjeńska Joanna, ul. Starowiślna l. 89.

Biuro porady Matek chrześc., ul. Sienna l. 5. Przewodnicząca: Zaczkowa Seweryna.

Stow. kat. im. Joanny d’Arc, dla opieki nad dziewczętami, ul. Karmelicka l. 9. Pośredniczy w wynajdywaniu pracy dla nauczycielek i bon, szszególniej cudzoziemek, pobierając procent tylko od chlebodawców. Posiada własny tani pensyonat dla przejezdnych nauczycielek. Prezesowa: hr. Zamojska Jędrzejowa.

Stow. celem niesienia pomocy wdowom

i sierotom po adwokatach pozostałym, w Krakowie przy ul. Sławkowskiej l. 10, I. p. Prezes: Dr Smolarski Kazimierz.

Koło artystek polskich, ul. Stachowskiego l. 19. Przewodnicząca: Józefa Geppertowa.

Towarzystwo „Kobiece gospodarstwo wiejskie, ul. Grodzka l. 53, parter, Collegium iuridicum.

Krakowskie Koło Pań Tow. Szkoły Ludowej, (Koło II.), ul. Szpitalna l. 7. Przewodnicząca: Siedlecka Marya.

Towarzystwo „Esperanto“ w Krakowie, ul. Floryańska l. 39. Wpisowe do Towarzystwa wynosi 1 kor., wkładka roczna 8 kor. — Prezes: prof. Bujwid Odo.

Stow. „Czytelnia dla kobiet im. Słowackiego“, Rynek gł. l. 32, I. p. Prezesowa: Drzewiecka Aurelia.

Ewangelickie Stow. Pań w Krakowie. Przewodnicząca: Helena Gebhardt, ul. Grodzka l. 58.

„Eleuterya“, Polskie Towarzystwo dla zwalczania alkoholizmu, ul. Mikołajska l. 3. **Zarząd centralny w Krakowie.** Przewodniczący: Ks. Giedroić Gedeon.

Krakowskie Stowarzyszenie Równouprawnienia Kobiet, ul. Wielopole l. 12. Przewodnicząca: Brzezińska Genowefa.

Stowarzyszenie nauczycielek, ul. Karmelicka l. 36, I. p. Prezesowa: Pogonowska Joanna.

Lekarze specyaliści w Krakowie.

Choroby wewnętrzne:

Prof. Dr Stanisław Pareński, Wielopole 4, ord. od 3—4 popoł. Tel. 208.

Dr Bolesław Korolewicz, Długa 4, ord. od 3—5 popoł. Tel. 407.

Dr Breyer Stanisław, homeopata, Wolska 28, ord. od 10—11 rano i od 2—4 popoł.

Dr Markowa Ada, Wiślna 8, ord. od 3—5 popołudniu.

Dr Maryan Godlewski, Łobzowska 6, ord. od 2—4 popoł. Tel. 2013/IV.

Dr Władysław Smolarski, Kolejowa 2, ord. od 2—4 popoł. Tel. 410.

Choroby kobiece:

Prof. Dr Aleksander Rosner, Wielopole 4, ord. do $2^1/_2$—4 popoł. Tel. 82.

Prof. Dr Stanisław Dobrowolski, Podwale 2, ord. od 3—5 popoł. Tel. 568.

Dr W. Stankiewicz, ul. Kolejowa 1, ord. od 10—12 przedpoł. i od 3—5 popoł. Tel. 339.

Dentystyka:

Dr Józef Sędzielowski, Dunajewskiego 6, ord. od 9—12 przedpoł. i od 3—4 popoł. Telefon 1303.

Dr Sabina Weinberg, Floryańska 23, II. p.

Dr Juliusz Piątkowski, Pl. Matejki 5, ord. 9—12 przedpoł. i od 3—6 popoł.

Zakłady techniczno-dentystyczne:

Michał Śliwiński, kier. zakł. W. Dłużyńskiego, Tomasza 19, (od 9—1 i od 3—5 popoł.).

Maryan Jaugustyn, Podwale 3, (od 9—12 i 2—5 popoł.).

Choroby ócz:

Prof. Dr Bolesław Wicherkiewicz, Radca Dworu, ul. Zgoda 7, ord. od 3—4 popoł. Telefon 286.

Prof. Dr Kazimierz Majewski, Dunajewskiego l. 6, ord. od 10—12 przedpoł. i od 3—5 popoł. Tel. 1319.

Choroby dzieci:

Dr Edward Grażyński, Kolejowa 12, ord. od 3—4 popoł. Tel. 35.

Dr T. Żeleński, Pl. Maryacki 9. Tel. 1218.

Chirurgia i ortopedya:

Prof. Dr Stanisław Kader, operator, Basztowa l. 4. Tel. 381.

Choroby nerwowe:

Dr B. Kupczyk, Szujskiego 11, ord. od 2—4 popoł. Tel. 1295. Posiada własne sanatoryum lecznicze.

Kosmetyka lekarska:
(choroby włosów, cery, twarzy etc.)

Dr Leon Luster, Floryańska 37, ordynuje od 9—12 przedpoł. i od 3—5 popoł.

C. k. notaryusze w Krakowie.

Edmund Klemensiewicz, św. Anny 5.
Lucyan Lipiński, Jagiellońska 5.
Franciszek Niemczewski, Gołębia 2.
Dr Tadeusz Starzewski, Poselska 20.

Wybitniejsi adwokaci w Krakowie.

Dr Michał Koy, prezydent Izby adwokackiej, św. Anny 7.

Prof. Dr Józef Rosenblatt, adwokat, Basztowa l. 19.

Dr Teodor Kosch, Pijarska 3.

Dr Zygmunt Marek, adwokat i poseł do Rady państwa, Wiślna 9.

Dr Zygmunt Kłębkowski, Sławkowska 28.

Dr Jan Jakubowski, św. Jana 18.

Dr Tadeusz Gluziński, Szewska 19.

Rozkład jazdy pociągów i ceny biletów z Krakowa do ważniejszych miast i stacyi ważny od 1/X. 1912.

UWAGA: Godziny nocne od $6^{\underline{00}}$ wieczór do $5^{\underline{59}}$ rano są oznaczone podkreśleniem liczb minutowych. Liczby oznaczające godziny i ceny biletów a odnoszące się do pociągów pospiesznych, drukowane są grubszym drukiem.

Porządek chronologiczny od 6 rano.

NAZWY STACYI	Liczby przy **odj.** oznaczają godziny w których pociągi odchodzą z Krakowa do odnośnych stacyi, a przy **prz.** godziny w których przychodzą do tych stacyi.	Ceny biletów Kl. I. *K*	*h*	II. *K*	*h*	III. *K*	*h*
Bielsko (via Dziedzice)	odj. $\mathbf{6^{52}}$, 9^{30}, 1^{57}, $\mathbf{2^{33}}$, $6^{\underline{45}}$, $\mathbf{3^{\underline{55}}}$ prz. $\mathbf{9^{37}}$, 1^{55}, 5^{50}, 4^{48}, $10^{\underline{32}}$, 6^{04}	9 **11**	— **90**	5 **7**	50 **30**	3 **4**	50 **60**
Bochnia	odj. $\mathbf{6^{45}}$, 7^{50}, 10^{45}, $\mathbf{2^{51}}$, 3^{00}, 5^{40} prz. $\mathbf{7^{28}}$, 9^{02}, 11^{51}, $\mathbf{3^{21}}$, 4^{04}, $6^{\underline{46}}$ odj. $6^{\underline{45}}$, $9^{\underline{00}}$, $10^{\underline{20}}$, $12^{\underline{20}}$ prz. $8^{\underline{06}}$, $10^{\underline{02}}$, $11^{\underline{21}}$, $1^{\underline{25}}$	3 **4**	40 **50**	2 **2**	10 **50**	1 **1**	30 **70**
Budapeszt (via Tarnów-Orlów)	odj. $\mathbf{6^{45}}$, 10^{45}, 5^{40}, $12^{\underline{20}}$ prz. $\mathbf{10^{50}}$, $\mathbf{6^{30}}$, $\mathbf{6^{45}}$, $8^{\underline{50}}$	45 **53**	60 **90**	29 **34**	80 **60**	18 —	40 —
Czerniowce	odj. $\mathbf{6^{35}}$, 7^{50}, 10^{45}, $\mathbf{2^{51}}$, $\mathbf{8^{\underline{43}}}$, $9^{\underline{00}}$ prz. $\mathbf{7^{\underline{25}}}$, 7^{15}, 6^{29}, 6^{29}, $\mathbf{7^{36}}$, 1^{36} odj. $10^{\underline{20}}$, $\mathbf{3^{\underline{14}}}$, $\mathbf{3^{\underline{14}}}$ prz. 5^{24}, $\mathbf{2^{10}}$, 5^{24}	53 **71**	80 **30**	32 **43**	40 **10**	20 **27**	20 —
Granica	odj. 9^{30}, $\mathbf{2^{33}}$, $6^{\underline{45}}$, $\mathbf{10^{\underline{15}}}$, $\mathbf{3^{\underline{55}}}$, $5^{\underline{30}}$ prz. 11^{59}, 5^{06}, $9^{\underline{01}}$, $\mathbf{12^{\underline{04}}}$, $\mathbf{5^{\underline{59}}}$, 7^{37}	5 **7**	40 **20**	3 **4**	30 **40**	2 **2**	10 **80**
Jasło (via Tarnów)	odj. $\mathbf{6^{45}}$, 10^{45}, $\mathbf{2^{51}}$, 3^{00}, 5^{40}, $12^{\underline{20}}$ prz. 12^{00}, 4^{55}, $8^{\underline{34}}$, $8^{\underline{34}}$, $12^{\underline{22}}$, 6^{04}	17 **22**	20 **63**	10 **13**	50 **80**	6 **8**	70 **80**
Kalwarya	odj. $\mathbf{7^{00}}$, 9^{05}, 10^{25}, 1^{15}, 3^{45}, $7^{\underline{55}}$ prz. $\mathbf{8^{05}}$, 10^{40}, 11^{47}, 2^{54}, 5^{11}, $9^{\underline{36}}$ odj. $12^{\underline{01}}$ prz. $1^{\underline{25}}$	3 **5**	90 **40**	2 **3**	40 **30**	1 **2**	50 **10**
Kocmyrzów	odj. 9^{20}, 1^{42}, $8^{\underline{00}}$ prz. 10^{36}, 2^{58}, $9^{\underline{11}}$	1	80	1	10	—	70
Krynica	odj. $\mathbf{6^{45}}$, 10^{45}, $12^{\underline{20}}$ prz. 1^{47}, $6^{\underline{48}}$, 9^{08}	20 **27**	80 **40**	12 **16**	70 **70**	8 **10**	10 **70**
Lwów	odj. $\mathbf{6^{45}}$, 7^{50}, 10^{45}, $\mathbf{2^{51}}$ prz. $\mathbf{1^{30}}$, 5^{40}, 9^{50}, $\mathbf{8^{25}}$ odj. $\mathbf{8^{\underline{43}}}$, $9^{\underline{00}}$, $10^{\underline{20}}$, $12^{\underline{20}}$, $\mathbf{3^{\underline{14}}}$ prz. $\mathbf{2^{\underline{22}}}$, $5^{\underline{45}}$, 7^{25}, 10^{05}, $\mathbf{8^{50}}$	31 **41**	60 **70**	19 **25**	30 **50**	12 **16**	30 **20**
Mysłowice	odj. 9^{30}, $\mathbf{2^{33}}$, $6^{\underline{45}}$, $5^{\underline{30}}$ prz. 12^{26}, 5^{10}, $9^{\underline{04}}$, $7^{\underline{42}}$	6 **8**	40 **40**	3 **5**	90 **10**	2 **3**	50 **90**

Nowy Sącz (via Tarnów)	odj. $6^{45}, 10^{45}, 2^{51}, 3^{00}, 5^{40}, 12^{20}$ prz. $11^{12}, 4^{08}, 8^{04}, 8^{04}, 10^{53}, 6^{05}$	16 **21**	20 **40**	9 **13**	90 **10**	6 **8**	30 **30**
Oświęcim	odj. $6^{52}, 9^{30}, 1^{57}, 2^{33}, 6^{45}$ prz. $8^{13}, 11^{35}, 4^{18}, 3^{45}, 8^{35}$ odj. $10^{15}, 12^{50}, 3^{55}, 5^{30}$ prz. $11^{43}, 2^{00}, 5^{12}, 7^{22}$	6 **8**	40 **40**	3 **5**	90 **10**	2 **3**	50 **30**
Podwołoczyska	odj. $6^{45}, 7^{50}, 8^{22}, 9^{00}, 12^{20}$ prz. $6^{29}, 2^{28}, 5^{55}, 11^{23}, 4^{20}$	47 **63**	90 **40**	29 **38**	— **50**	18 **24**	20 **20**
Przemyśl	odj. $6^{45}, 7^{50}, 8^{22}, 10^{45}, 2^{51}$ prz. $11^{33}, 2^{47}, 12^{21}, 6^{37}, 6^{48}$ odj. $8^{43}, 9^{00}, 10^{20}, 12^{20}, 3^{14}$ prz. $12^{45}, 3^{10}, 4^{48}, 7^{05}, 7^{13}$	22 **29**	60 **80**	13 **18**	80 **20**	8 **11**	80 **60**
Praga	odj. $6^{52}, 9^{30}, 1^{57}, 2^{33}, 2^{33}$ prz. $6^{02}, 6^{50}, 5^{40}, 5^{40}, 6^{50}$ odj. $7^{44}, 10^{15}, 12^{50}, 3^{55}, 5^{30}$ prz. $5^{13}, 11^{30}, 11^{30}, 2^{48}, 9^{57}$	45 **60**	40 **10**	27 **36**	50 **50**	17 **23**	30 —
Rzeszów	odj. $6^{45}, 7^{50}, 8^{22}, 10^{45}, 2^{51}, 5^{40}$ prz. $9^{40}, 12^{16}, 10^{49}, 3^{56}, 5^{16}, 10^{18}$ odj. $8^{43}, 9^{00}, 10^{20}, 12^{20}, 3^{14}$ prz. $11^{12}, 12^{57}, 2^{33}, 4^{41}, 5^{37}$	14 **19**	40 —	8 **11**	80 **60**	5 **7**	60 **40**
Szczakowa	odj. $9^{30}, 2^{33}, 6^{45}, 10^{15}, 3^{54}$ prz. $11^{39}, 4^{41}, 8^{37}, 11^{59}, 5^{24}$ odj. $3^{54}, 5^{30}$ prz. $6^{08}, 7^{13}$	5 **7**	40 **20**	3 **4**	30 **40**	2 **2**	10 **80**
Tarnów	odj. $6^{45}, 7^{50}, 10^{45}, 2^{15}$ prz. $8^{07}, 10^{01}, 12^{51}, 3^{57}$ odj. $3^{00}, 5^{40}, 6^{45}, 8^{43}, 9^{00}$ prz. $5^{00}, 7^{48}, 9^{10}, 9^{48}, 10^{53}$ odj. $10^{20}, 12^{20}, 3^{14}$ prz. $12^{17}, 2^{22}, 4^{15}$	7 **9**	30 **50**	4 **5**	40 **80**	2 **3**	80 **70**
Wiedeń	odj. $6^{52}, 9^{30}, 1^{57}, 2^{33}, 6^{45}$ prz. $3^{10}, 9^{50}, 4^{45}, 9^{50}, 6^{48}$ odj. $7^{44}, 10^{15}, 12^{50}, 3^{55}, 5^{30}$ prz. $6^{00}, 6^{00}, 8^{05}, 12^{35}, 7^{30}$	37 **49**	70 **80**	23 **30**	— **40**	14 **19**	60 **30**
Wieliczka	odj. $8^{35}, 1^{30}, 7^{40}, 9^{00}, 10^{20}, 11^{05}$ prz. $9^{30}, 2^{06}, 8^{15}, 9^{40}, 11^{00}, 11^{33}$	1	30	—	80	—	50
Zakopane	odj. $9^{05}, 12^{01}$ prz. $3^{40}, 6^{22}$	15 **20**	40 **30**	9 **12**	40 **40**	6 **7**	— **90**
Żywiec (via Sucha)	odj. $9^{05}, 3^{45}, 7^{55}, 12^{01}$ prz. $3^{22}, 10^{18}, 12^{05}, 4^{55}$	10	80	6	60	4	20

Rozkład jazdy pociągów do Krakowa

z ważniejszyah miast i stacyj ważny od 1/X. 1912.

UWAGA. Godziny nocne od $6^{\underline{00}}$ wiecz. do $5^{\underline{59}}$ rano są oznacz. podkreśl. liczb minut. Godziny odnoszące się do pociągów pospiesznych drukowane są grubym drukiem.

NAZWY STACYI	Liczby przy **odj.** oznaczają godziny, w których pociągi odchodzą z odnośnych stacyi do Krakowa, a przy **prz.** godziny, w których przychodzą do Krakowa.
Bielsko	odj. 6^{00}, 12^{05}, $6^{\underline{09}}$, $6^{\underline{30}}$, $8^{\underline{29}}$ prz. 9^{30}, $\mathbf{2^{45}}$, $\mathbf{8^{\underline{10}}}$, $9^{\underline{35}}$, $\mathbf{11^{\underline{38}}}$
Bochnia	odj. 7^{15}, 7^{42}, 12^{02}, 12^{18}, 4^{55}, 5^{22} prz. 8^{18}, 8^{45}, 1^{10}, 1^{24}, 5^{50}, $6^{\underline{26}}$ odj. $\mathbf{8^{\underline{44}}}$, $9^{\underline{44}}$, $2^{\underline{30}}$, $3^{\underline{50}}$, $\mathbf{5^{\underline{53}}}$ prz. $\mathbf{9^{\underline{24}}}$, $10^{\underline{45}}$, $3^{\underline{32}}$, $4^{\underline{57}}$, $\mathbf{6^{\underline{32}}}$
Budapeszt	odj. $\mathbf{6^{45}}$, $\mathbf{6^{45}}$, $\mathbf{7^{20}}$, $10^{\underline{25}}$ prz. $\mathbf{9^{\underline{24}}}$, $10^{\underline{45}}$, $3^{\underline{32}}$, $6^{\underline{26}}$
Czerniowce	odj. $\mathbf{7^{55}}$, 9^{49}, 9^{49}, $\mathbf{1^{20}}$, 1^{25}, 1^{25} prz. $\mathbf{9^{\underline{24}}}$, $\mathbf{12^{\underline{40}}}$, $3^{\underline{32}}$, $\mathbf{12^{\underline{40}}}$, $\mathbf{6^{32}}$, 8^{45} odj. 2^{20}, $\mathbf{6^{\underline{54}}}$, $7^{\underline{26}}$, $11^{\underline{33}}$, $11^{\underline{33}}$ prz. $\mathbf{9^{\underline{24}}}$, $\mathbf{6^{32}}$, $\mathbf{9^{\underline{24}}}$, $\mathbf{2^{20}}$, $6^{\underline{26}}$
Granica	odj. $\mathbf{6^{39}}$, 9^{15}, 2^{14}, 5^{59}, 5^{59} prz. 9^{30}, 11^{50}, 4^{52}, $\mathbf{8^{\underline{10}}}$, $9^{\underline{35}}$ odj. $9^{\underline{26}}$, $\mathbf{12^{\underline{03}}}$ prz. $\mathbf{11^{\underline{38}}}$, $\mathbf{3^{\underline{07}}}$
Jasło (via Tarnów)	odj. 6^{20}, 12^{30}, 4^{30}, 4^{30}, $8^{\underline{10}}$, $2^{\underline{25}}$ prz. 1^{24}, 6^{26}, $\mathbf{9^{\underline{24}}}$, $10^{\underline{45}}$, $3^{\underline{32}}$, 8^{46}
Kalwarya	odj. 6^{22}, 12^{42}, 3^{02}, $\mathbf{7^{\underline{19}}}$, $9^{\underline{44}}$, $4^{\underline{22}}$ prz. 7^{55}, 2^{05}, 4^{45}, $\mathbf{8^{\underline{23}}}$, $11^{\underline{15}}$, 6^{00}
Kocmyrzów	odj. 6^{25}, 11^{50}, 5^{55} prz. 7^{42}, 12^{58}, $7^{\underline{08}}$
Krynica	odj. 2^{50}, 2^{50}, $7^{\underline{18}}$, $4^{\underline{38}}$ prz. $\mathbf{9^{\underline{24}}}$, $10^{\underline{45}}$, $3^{\underline{32}}$, 1^{24}
Lwów	odj. $\mathbf{8^{22}}$, 8^{35}, $\mathbf{2^{45}}$, 5^{46}, $6^{\underline{05}}$ prz. $\mathbf{2^{20}}$, $6^{\underline{26}}$, $\mathbf{9^{\underline{24}}}$, $10^{\underline{45}}$, $3^{\underline{32}}$ odj. $\mathbf{7^{\underline{00}}}$, $7^{\underline{30}}$, $11^{\underline{10}}$, $\mathbf{12^{\underline{35}}}$, $3^{\underline{40}}$ prz. $\mathbf{12^{\underline{40}}}$, $4^{\underline{57}}$, 8^{45}, $\mathbf{6^{32}}$, 1^{24}
Mysłowice	odj. 9^{28}, 1^{52}, $6^{\underline{05}}$, $6^{\underline{05}}$, $9^{\underline{42}}$ prz. 11^{50}, 4^{50}, $\mathbf{8^{\underline{10}}}$, $9^{\underline{35}}$, $\mathbf{11^{\underline{38}}}$
Nowy Sącz (via Tarnów)	odj. 6^{56}, 6^{56}, 12^{40}, 12^{40}, 5^{00} prz. 1^{10}, 1^{24}, 5^{50}, $6^{\underline{26}}$, $\mathbf{9^{\underline{24}}}$

Nowy Sącz (via Tarnów)	odj.	5^{00}, 9^{31}, 3^{20}, 3^{20}
	prz.	10^{45}, 3^{32}, 8^{18}, 8^{45}
Oświęcim	odj.	7^{31}, 10^{00}, **1^{39}**, 2^{50}, **6^{55}**, 7^{41}
	prz.	9^{30}, 11^{50}, **2^{45}**, 4^{52}, **8^{10}**, 9^{35}
	odj.	**10^{14}**, **2^{01}**, **4^{25}**, 5^{36}
	prz.	**11^{38}**, **3^{07}**, **5^{55}**, 7^{20}
Podwołoczyska	odj.	**10^{12}**, **10^{25}**, 11^{45}, 5^{24}, 1^{53}
	prz.	**7^{36}**, **9^{24}**, 3^{32}, 8^{45}, 6^{26}
Przemyśl	odj.	6^{11}, **9^{58}**, 11^{40}, **3^{36}**, **4^{31}**
	prz.	1^{24}, **2^{20}**, 6^{26}, **7^{36}**, **9^{24}**
	odj.	**8^{33}**, 8^{40}, 10^{06}, 1^{39}, **2^{16}**
	prz.	**12^{40}**, 3^{32}, 4^{57}, 8^{45}, **6^{32}**
Praga	odj.	**6^{35}**, 7^{43}, **11^{25}**, **5^{23}**, **5^{23}**
	prz.	9^{35}, **8^{10}**, **11^{38}**, **3^{07}**, 5^{25}
	odj.	**11^{10}**, **11^{25}**, **11^{25}**
	prz.	**8^{14}**, **2^{45}**, 11^{50}
Rzeszów	odj.	8^{45}, **11^{36}**, 2^{02}, **5^{07}**, **6^{20}**, 6^{28}
	prz.	1^{24}, **2^{20}**, 6^{26}, **7^{36}**, **9^{24}**, 10^{45}
	odj.	**10^{09}**, 11^{04}, 12^{25}, **3^{52}**, 4^{18}
	prz.	**12^{40}**, 3^{32}, 4^{57}, **6^{32}**, 8^{45}
Szczakowa	odj.	**7^{13}**, 10^{56}, 12^{45}, 6^{44}, 6^{44}
	prz.	9^{30}, 11^{50}, 4^{52}, **8^{10}**, 9^{35}
	odj.	10^{16}, 12^{57}
	prz.	11^{50}, **3^{07}**
Tarnów	odj.	6^{10}, 6^{34}, 10^{50}, 11^{10}, **1^{08}**
	prz.	8^{18}, 8^{45}, 1^{10}, 1^{24}, **2^{20}**
	odj.	3^{58}, 4^{18}, **6^{27}**, **8^{02}**, 8^{40}
	prz.	5^{50}, 6^{26}, **7^{36}**, **9^{24}**, 10^{45}
	odj.	**11^{29}**, 1^{22}, 2^{40}, **5^{16}**
	prz.	**12^{40}**, 3^{32}, 4^{57}, **6^{32}**
Wiedeń	odj.	**7^{40}**, 8^{08}, **12^{35}**, **3^{50}**, 6^{40}
	prz.	**2^{45}**, 9^{35}, **8^{10}**, **11^{38}**, 9^{30}
	odj.	**7^{45}**, **9^{20}**, **10^{15}**, 10^{40}
	prz.	**3^{07}**, **5^{25}**, **5^{55}**, 11^{50}
Wieliczka	odj.	7^{00}, 10^{45}, 3^{00}, 5^{32}, 10^{05}
	prz.	7^{30}, 11^{20}, 3^{30}, 6^{15}, 10^{45}
Zakopane	odj.	8^{15}, 10^{10}, **4^{00}**, 5^{15}, 10^{02}
	prz.	2^{05}, 4^{45}, **8^{23}**, 11^{15}, 6^{00}
Żywiec (via Sucha)	odj.	10^{38}, 6^{02}, 4^{05}
	prz.	4^{45}, 11^{15}, 7^{55}

WSKAZÓWKI DLA UDAJĄCYCH SIĘ NA AUDYENCYE I POSŁUCHANIA.

DO WIEDNIA:

U Jego Ces. i Król. Ap. Mości. I. Hofburg 1, w poniedziałek i czwartek. Pisemne zgłoszenia z podaniem prośby należy wnieść w piątek (na poniedz.) i w poniedz. (na czwartek) w c. k. gab. kancelaryi I. Hofburg 1, im Schweizerhof.

U Ministra spraw zewnętrz. i ces. domu: I. Ballhauptplatz 2, codz. od godz. 1—2½, jeżeli niema konferencyi ministr.

U ministra wspólnego skarbu: Johannesgasse 5, po zgłoszeniu codziennie w południe.

U Ministra wojny: I. Am Hof 17, we wtorki i piątki w południe od godz. 12—1, jeżeli niema konferencyi ministrów.

U Ministra dla obrony krajowej: I. Herrengasse 7, we wtorek i piątek po zgłoszeniu od godz. 1—2.

U Ministra spraw wewnętrznych: I. Wipplingerstrasse 11, codziennie w południe od godz. 12—2, jeżeli niema konferencyi ministrów.

U Ministra sprawiedliwości: I. Schillerplatz 4, w sobotę o godz. 10 przed południem.

U Ministra skarbu: Himmelpfortgasse 8, w niedzielę o godzinie 3 popołudniu.

U Ministra wyznań i oświaty: Minoritenplatz 7, w środę i sobotę od godz. 10—3.

U Ministra handlu: I. Postgasse 8, w poniedziałek i czwartek po godz. 10.

U Ministra kolei: Niebelungengasse 4, w sobotę od 10.

U Ministra rolnictwa: I. Liebiggasse 5, w środę i sobotę o godz. 10½ przed południem.

U Ministra dla Galicyi: III. Rennweg 1, codziennie od godziny 11 przed południem.

DO LWOWA:

U Marszałka kraj., codzień od godz. 12—2 z wyjątkiem wtorku i piątku.

U C. k. Namiestnika, co środy i niedziele od godz. 12.

U Prezydenta Trybunału apelacyj: Dra Tchórznickiego, codziennie od godz. 12—1 z wyjątkiem wtorku (sesyi).

U Wiceprezydenta c. k. kraj. Dyrekcyi Skarbu codzień od godziny 12—1.

Katedra na Wawelu. Skarbiec w dni powszednie od 10—12 za opłatą 50 h. od dorosłych i 20 h. od dzieci, w poniedziałki od 10—12 bezpłatnie. W niedzielę i święta skarbiec zamknięty.

Groby królewskie tamże od 10—11 i od 2—5, w niedzielę i święta od 12—1 i od 2—4, za opłatą po 40 h. od dorosłych, 12 h. od dzieci. — Bilety do nabycia w zakrystyi. W ostatnie 3 dni Wielkiego Tygodnia skarbiec i groby zamknięte dla zwiedzających.

Zamek na Wawelu codziennie zwiedzać można od 7—12 i od 2—6 za opłatą po 1 K od osoby; dzieci bezpłatnie.

Muzeum Narodowe (w Sukiennicach) codziennie od 10—4, za opłatą: w poniedziałki po 2 K, w niedzielę i święta po 20 h., w inne dnie po 1 K od osoby.

Muzeum XX. Czartoryskich (ul. Pijarska) we wtorki i piątki od 9—1, o ile w dni te nie przypadają święta; wstęp bezpłatny.

Muzeum hr. Hutten-Czapskich (ul. Wolska 10) od 10—4, codziennie za opłatą po 50 h. od osoby.

Collegium Novum — gmach i aule przez cały dzień, gabinet sztuki i starożytności w niedziele od 12—1.

Muzeum Matejki (Dom Matejki, ul. Floryańska 41), codziennie od 10—4, za opłatą 60 h. od osoby.

Wystawa Sztuk Pięknych (Plac Szczepański), codziennie od 10—4, z wyjątkiem poniedziałków. Wstęp 1 K, w niedzielę 60 h. od osoby.

Biblioteka Jagiellońska (wejście od ulicy św. Anny 12), otwarta codziennie z wyjątkiem niedziel, świąt i czwartków od godziny 9—1 i od 4—7. Gmach i Bibliotekę zwiedzać można bezpłatnie we czwartki za zgłoszeniem się w kancelaryi Biblioteki.

Barbakan Bramy Floryańskiej, bardzo interesujący zabytek architektury fortyfikacyjnej z końca XV. Codziennie od 10—4, za opłatą 50 h. od osoby.

Kopiec Kościuszki za rogatką Zwierzyniecką.

Wieża Maryacka od 10—4 za opłatą 40 h. od osoby.

Pomnik Króla Jagiełły Plac Matejki.

Pomnik Adama Mickiewicza Rynek główny.

Teatr Miejski im. J. Słowackiego

Dyrektor: Ludwik Solski. *Sekretarz:* Hip. Wójcicki. *Kierownik artystyczny:* Tadeusz Pawlikowski. *Reżyserowie:* Maryan Jednowski i Stanisław Stanisławski.

Ceny miejsc wraz z 10% podatkiem miejskim na ubogich:

Ceny miejsc w koronach	Zwyczajne	Popularne	Pół ceny
Loża parterowa na 5 osób . . .	18·70	13·60	9·35
Loża I. piętra na 5 osób	17·60	12·10	8·80
Loża II. piętra na 5 osób	12·10	7·70	6·05
Krzesło w loży zbiorowej II. piętra	3·30	2·20	1·65
Fotele: rząd 1 i 2	5·50	3·96	2·75
Fotele: rząd 3—5	4·95	3·41	2·48
Krzesła: I-rzędne, rząd 6 i 7 . . .	3·85	2·75	1·93
Rząd 8 i 9.	3·52	2·42	1·77
II-rzędne w 5 ostatnich rzędach .	2·20	1·43	1·10
Krzesło na parterze	1·32	—·80	—·66
Krzesło na balkonie I. p. w I. rzędzie	5·50	3·96	2·75
W następnych rzędach	3·52	2·42	1·76
Krzesło na balkonie II. p. w I. rzędzie	3·52	2·42	1·76
W następnych czterech rzędach .	2·42	1·65	1·21
Galerya w I. rzędzie	1·32	—·80	—·66
W następnych rzędach wprost sceny grupa C i D	—·80	—·50	—·40
W bocznych rzędach grupa B i E	—·60	—·40	—·30
Do sceny przylegająca grupa A i F	—·40	—·30	—·20

Kasa teatralna w dzień przedstawienia otwarta od godz. 9 do 1 i od 3 popołudniu. Bilety wcześniej zakupować można w Kasie zamawiań, Plac Maryacki l. 9. Telefon 1002.

Taryfa opłaty listów i telegramów.

Za listy w miejscu doręczone	do 20 gr.	10	hal.
W Austryi do Niemiec	do 20 gr.	10	„
Do Serbii	do 15 gr.	10	„
Do wszystkich innych państw europejskich	do 20 gr.	25	„
Karty korespondencyjne do Austryi, Niemiec i w Krakowie		5	„
Do Serbii		10	„
Do wszystkich innych państw europejskich		10	„
Do Ameryki		25	„
Należytość za rekomendowanie oprócz zwykłej opłaty do wszystkich państw		25	„
Należytość za list **ekspress** obok zwykłej opłaty		30	„

Za telegramy do Austryi, Węgier, Bośni i Herzegowiny i do Niemiec (najmniej 60 hal.) za każde słowo 6 hal.
Do Rosyi europejskiej taksa 60 hal. i za każde słowo 24 hal.
Do Rumunii taksa 60 hal. i za każde słowo 8 hal.
Do Serbii i Szwajcaryi taksa 60 hal. i za każde słowo 8 hal.
Do Włoch taksa 60 hal. i za każde słowo 16 hal.
Do Francyi „ 60 „ „ „ „ 16 „
Do Anglii „ 60 „ „ „ „ 26 „
Do Belgii „ 60 „ „ „ „ 22 „
Do Bułgaryi „ 60 „ „ „ „ 16 „

Jeżeli telegram oddany zostaje w biurze telegraficznem kolejowem w miejscu, gdzie jest c. k. urząd telegraficzny, każde słowo kosztuje o 2 hal. więcej.

Taniej o 25% niż wszędzie!

Pierwsza krajowa fabryka

KUFRÓW

trzcinowych oraz w kształcie szafy

L. STORCHA

Kraków, ul. Gertrudy 15.
FILIA: Ul. Grodzka L. 71.

Poleca: Torby i kufry podróżne, necesery, pudła na kapelusze i wszelkie roboty skórkowe w zakres ten wchodzące.

Odznaczenia na Wystawach:
Medal bronzowy Lwów 1894. Medal złoty Wadowice 1907. Medal bronzowy Częstochowa 1909. Dyplom honoromy Praga 1909.

JÓZEF TYMKÓW

ZAKŁAD ARTYSTYCZNY
INTROLIGATORSKO-GALANTERYJNY
ORAZ OPRAWY OBRAZÓW W RAMY
I PASSEPARTOUTS

KRAKÓW, UL. GRODZKA L. 4.

Wykonuje wszelkie roboty w zakres artystycznego introligatorstwa wchodzące, jakoto: Ozdobne teki na adresy, dyplomy i albumy pamiątkowe, Etui na kosztowności, kasety na srebro stołowe, oprawia obrazy w ramy i passepartouts, oraz podejmuje się wszelkich opraw książek. Zamówienia uskutecznia starannie w oznaczonym czasie.

DYPLOMY HONOROWE, ZŁOTE MEDALE I ODZNACZENIA NA LICZNYCH WYSTAWACH!

DYPLOMY HONOROWE, ZŁOTE MEDALE I ODZNACZENIA NA LICZNYCH WYSTAWACH!

Józef Rotter

Biała - Kraków - Lwów - Przemyśl - Stanisławów - Jarosław - Rzeszów (Rynek)

Dostawca Dworu Jego Ces. i Król. Wysokości Arcyksięcia Karola Stefana

I-sza galicyjska największa sztuczna farbiarnia,

zakład dla chemicznego prania i do apretury garderoby męskiej, damskiej i dziecięcej bez rozprucia, oraz uniformów, materyj na meble, dywanów, firanek, koronek i t. d.

Wyniki niezrównane! ▫ Ceny niskie!

Skład fabryczny:

Dla Krakowa tylko ul. Grodzka 71.

☛ **Proszę uważać na mój adres!**

CZCIONKAMI DRUKARNI LUDOWEJ W KRAKOWIE, FILIPA 11.